

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: У оквиру 63. Међународног београдског сајма књига одржан је и Сајам Ј=ДНАКИ који је организовало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у сарадњи са савезима и удружењима особа са инвалидитетом и установама из ресора

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

СВИ ГРАЂАНИ СРБИЈЕ СУ ЈЕДНАКИ И РАВНОПРАВНИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:
Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**
Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:
Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:
011/2030-745
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**
Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:
Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:
011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:
www.pio.rs/glasosiguranika

ОЛИМПИЈАДА СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА

Дани за такмичење и дружење

На овогодишњој, 11. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба која се већ традиционално одржава у Врњачкој Бањи, од 29. септембра до 3. октобра учествовало је 1.200 припадника трећег доба из целе Србије, од Суботице до Прешева, од Сјенице до Неготина. У спортским дисциплинама прилагођеним годинама учесника (штафета, шах, стрељаштво, пикадо, фудбал, кошарка, риболов), под слоганом „За активну и креативну старост“, такмичило се око 200 екипа, међу којима је било и гостију и из Шведске – Гетеборга и Малмеа. У оквиру Олимпијаде књижевни ствараоци, чија су остварења оцењена ка најбоља на литерарном конкурс, имали су своје четвородневно дружење, док су сликари и иконописци и ове године отворили запажену и посећену галерију – ликовну колонију. Лекарски тимови за бесплатне офталмолошке прегледе, мерење

притиска и шећера у крви, предавачи – врхунски стручњаци за најчешћа обољења најстарије популације и промотери у оквиру „Базара здравља“ били су на располагању учесницима у терминима када нису били на спортским полигонима.

Ипак, спортска такмичења су била најважнија свим учесницима, јер иако је увек гесло „важно је учествовати“, борбе за медаље биле су заиста жестоке. Судије су настојале да праведно одмере сваки резултат и водило се рачуна о секундама, нарочито када је у питању штафета у брзом ходању. Сваке вечери су победницима у такмичењима која су се тог дана одвијала додељиване медаље и пехари, а са нестрпљивом очекивањем проглашење свеукупног победника. И ове године најуспешнија је била екипа УПО Пријепољца, освајач пехара и златних медаља, као и великог прелазног пехара, са 80 освојених бодова. Друго место припа-

ло је „Шапчанима хуманистима“ са 79 бодова, а треће екипи ГОП Ниш 1 са истим бројем бодова, 79, али по збиру година такмичара млађој, због чега је слабије рангирана. Треба овде рећи да су Пријепољци после вишегодишњих победа, због чега су и добили прелазни пехар, уступили место другим такмичарима из свог града који су се показали достојним наследницима и такође тријумфовали у свеукупном пласману.

Одвијање такмичења захтевало је беспрекорну организацију, обезбеђење услова и реквизита, квалификоване судије и компјутерску логистику за дневно објављивање резултата. Олимпијада је први пут имала и своје „новине“ – билтен „самоГЛАСНИК“ који је свакодневно информисао учеснике о догађајима дана, постигнутим резултатима и другим занимљивостима.

Покровитељ и овогодишње Олимпијаде било је Министарство за омладину и спорт, а својим присуством отварање Олимпијаде почастовао је и амбасадор Мексика Марко Антонија Гарсија Бланко. Амбасада Мексика приредила је учесницима Олимпијаде и ревију мексичких народних ношњи, што је свакако било за памћење, јер ретка је прилика видети на једном месту двадесетак изворних ношњи из ове нама далеке земље.

Све ово, наравно, пропраћено је вечерњим дружењима и добром забавом.

В. А.

НА 63. МЕЂУНАРОДНОМ БЕОГРАДСКОМ САЈМУ КЊИГА ОДРЖАН САЈАМ Ј=ДНАКИ

Сви грађани Србије су једнаки и равноправни

У оквиру овогодишњег 63. Међународног београдског сајма књига одржан је и Сајам Ј=ДНАКИ посвећен положају особа са инвалидитетом и њиховој улози у друштву. Сајам је организовало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у сарадњи са савезима и удружењима особа са инвалидитетом, желећи да и на тај начин подсети да су сви грађани Србије једнаки – како особе са инвалидитетом, деца, труднице, породиље, запослени, тако и незапослени, пензионери, борци, ратни ветерани, припадници социјално угрожених или било којих других група. На Сајму су се представиле и све установе у оквиру ресора, међу њима и Фонд ПИО, као и организације са којима Министарство континуирано сарађује.

Вршилац дужности помоћника министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, Биљана Барошевић, уз присуство многобројних посетилаца, отворила је Сајам под слоганом „Једнаки“, поручивши да овај сајам представља њен сан за који се, заједно са свим савезима и удружењима особа

Са отварања Сајма Ј=ДНАКИ

са инвалидитетом, активно борила.

– Председник Републике Србије господин Александар Вучић рекао је да сањамо велике снове, ја сам их сањала, заједно са свима вама, и овај сајам представља њихово остварење. Желим да захвалим свим председницима 35 савеза и 565 удружења у Србији, Националној организацији особа са инвалидитетом, а посебно извршној директорки Иванки Јовановић, као и мом ти-

му у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, који су ми дали подршку да заједно остваримо још један заједнички сан. Желим да знате да смо сви овде са вама због вас – истакла је Биљана Барошевић.

Она је навела да је Сајам значајан не само за особе са инвалидитетом, већ и за све грађане Србије који више неће имати предрасуде, већ ће се уверити да особе са инвалидитетом своје послове обављају квалитетно

и одговорно, да имају таленте које многи од нас немају, као и да могу да учествују у свим друштвеним активностима у Србији. Барошевић је такође нагласила да јој је веома драго што су и параолимпијци својим присуством увеличали овај свечани скуп.

Извршна директорка Националне организације особа са инвалидитетом, Иванка Јовановић, рекла је да овај сајам представља изузетну прилику да се талентовани писци из редова ОСИ представе уметничкој јавности и промовишу своје књиге, али и да се организују различите трибине, радионице и промоције примера добрих пракси. Она је истакла да један од чланова Конвенције о правима особа са инвалидитетом, коју је ратификовала и Србија, обавезује државу да омогући да ОСИ имају могућност да развију и искористе своје креативне, уметничке и интелектуалне потенцијале, под истим условима као и остали грађани, што је на овом Сајму било и остварено.

Сузана Мишић, в. д. помоћника министра у Сектору за бригу о породици и социјалну заштиту, рекла је да се на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, где

Зоран Ђорђевић, Биљана Барошевић и амбасадори Шведске и Норвешке на штанду Фонда ПИО

су се представиле особе са инвалидитетом, деца са посебним потребама, одрасли и стари, као и чланови њихових породица и сви људи добре воље, приказала и цела Србија у малом.

– Важно је да кроз културу и уметност пренесемо поруку колико је битно да поштујемо, волимо и помажемо једни друге. Морамо да покажемо да смо заједно и када је тешко и када није, морамо да уклонимо препреке према људима према којима живот није био милостив. Треба да градимо бољу будућност како би наши потомци били поносни на нас, као што смо и ми поносни на наше претке – поручила је Сузана Мишић.

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, који је Сајам „Једнаки“ посетио у друштво амбасадора Краљевине Норвешке, Арнеа Санеса Бјорнстада, и амбасадора Краљевине Шведске, Јана Лундина, истакао је да је циљ овог сајма подизање свести грађана да су сви који живе у Србији једнаки и равноправни и додао да је ово први, али не и последњи сајам у организацији Министарства за рад.

– Као што и парола Сајма „Једнаки“ каже, њиме смо желели да покажемо да заиста сви грађани наше земље подједнако могу да учествују у свим друштвеним активностима и да једнако доприносе заједници, без обзира на то да ли припадају најстаријој групи грађана или су то особе са инвалидитетом – поручио је министар.

Ђорђевић је рекао и да му је драго што је посећеност Сајма велика, јер то значи да је Министарство урадило праву ствар, а посебно је задовољан што су од ове године свуда постављене рампе за особе са инвалидитетом, тако да могу несметано да посете Сајам.

Амбасадор Норвешке, Арне Бјорнстад, истакао је да је Сајам „Једнаки“ омогућио да сви видимо како особе са инвалидитетом кроз своје уметничке радове и наступе доприносе друштву и додао да је јако добро што се овај сајам дешава у време Сајма књига. Посебно је био одушевљен штандом „Реци НЕ раду на црно“.

Амбасадор Шведске, Јан Лундин, рекао је да је то одличан

пример како Србија и Министарство раде на пољу унапређивања права ОСИ и осталих рањивих група, и што Србија, као и Шведска, има високих амбиција у овој области.

Поред министра Ђорђевића, Сајам су посетили и министар енергетике и рударства, Александар Антић, затим министар одбране, Александар Вулин, и министар омладине и спорта, Вања Удовичић, који је, заједно са министром Зораном Ђорђевићем, посетио штанд РФ ПИО и поздравео запослене у Фонду.

На штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања свакодневно су током трајања Сајма одржаване трибине из области које су у надлежности овог ресора. Као и ранијих година, на инфо пулту РФ ПИО, где је сваки дан током трајања Сајма радила екипа састављена од запослених у Матичној евиденцији, Одељењу за ПИО по међународним уговорима и Сектору за односе с јавношћу, посетиоци су могли да се информишу о правима из пензијског и инвалидског осигурања, о пензионерским картицама, да добију листинг о стажу, пин

Са округлог стола РФ ПИО: Александар Милошевић, Жељко Симић, Момира Лалић и Владимир Станковић

код за електронску проверу својих података на сајту Фонда, као и савет од дежурних правника. За недељу дана приближно 500 странака добило је правну помоћ у вези са условима за остваривање права на превремену и старосну пензију, као и обрачуном пензије. Такође је за око 200 особа пружена информација о пензионерским картицама и посетиоцима Сајма подељено око 300 обавештења о овим картицама.

Министри Зоран Ђорђевић и Вања Удовичић посетили инфо пулт Фонда ПИО

У оквиру Сајма одржан је и округли сто Фонда ПИО на тему „Услови за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања“, на коме је Момира Лалић, помоћник директора Сектора за остваривање права из ПИО у Дирекцији РФ ПИО, говорила о условима за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања предвиђеним одредбама Закона о ПИО.

– Законом о ПИО обезбеђује се остваривање права за случај старости, инвалидности, смрти, телесног оштећења и потребе

снуду пензију кад наврши 62 године живота и најмање 15 година стажа осигурања. У 2032. години ће бити изједначени осигураник жена и осигураник мушкарац у погледу услова за стицање права на старосну пензију када ће бити потребно 65 година живота и најмање 15 година стажа осигурања. Када говоримо о превременој старосној пензији, осигураник стиче право на превремену старосну пензију кад наврши најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота. Међутим, испуњење тих услова се не тражи одмах, већ се старосна граница и граница навршене стажа осигурања постепено подижу, тако да у 2018. години осигураник мушкарац стиче право на превремену старосну пензију кад наврши 40 година стажа осигурања и најмање 57 година живота, а осигураник жена кад наврши 38 година стажа осигурања и најмање 56 година и четири месеца живота. У 2024. години изједначавају се услови за стицање права на превремену старосну пензију за осигураника мушкараца и осигураника жену – резимирала је Момира Лалић и подсетила да се сви образци захтева за остваривање наведених права могу пронаћи на сајту или у филијалама Фонда ПИО.

Момира Лалић је нагласила да је ступањем на снагу Закона о изменама и допунама Закона о ПИО 30. септембра 2018. године престао да важи Закон о привременом уређивању начина исплате пензија, што значи да ће почев од исплате за месец октобар пензије бити исплаћиване без умањења.

Драгана Грујић

САВЕТОДАВНИ ДАНИ ИЗМЕЂУ ФОНДА ПИО СРБИЈЕ И ХЗМО

Велико интересовање

Међународни дани разговора представника РФ ПИО са представницима Хрватског завода за мировинско осигурање (ХЗМО) одржани су 2. октобра у Бачкој Паланци и 3. и 4. октобра у Београду. Три тима саветодаваца била су на услузи странкама у решавању њихових правних проблема и недоумица у вези са пензијским осигурањем. Уз добру организацију, стотинак странака је примљено, и што је најважније – сви су добили потребне савете и информације о којима су се распитивали.

И за овогодишње дане разговора грађани су показали изузетну заинтересованост, а примљени су, као што је и иначе пракса, и сви који су дошли без заказаног термина.

Тим саветодаваца из Хрватске ове године представљале су Луција Јелић, начелница Одељења за спровођење уредбе ЕУ и међународних уговора о социјалном осигурању, Ленка Пирић и Ивана Маричић, виши стручни сарадници – специјалисте за пензијско осигурање.

Ленка Пирић, представница ХЗМО, истакла је да је све функционисало беспрекорно, да су везе биле одличне а колеге из РФ ПИО веома тачне. Нагласила је да је посебно задовољна због тога што су успели да реше више од 70 одсто ургенција одмах или су у завршној фази решавања.

– Ове године најчешћа питања односила су се на стање поступка у Хрватској. Тачније, у којој су фази захтеви који су прослеђени у Хрватску, да ли се може убрзати њихово реша-

Српски и хрватски саветодавци у Београду

вање. Било је и питања у вези са утврђивањем стажа, као и о неисплаћеним пензијама за раздобље 1991–1997. године. Надам се да смо успели да рашчистимо све дилеме. Странке су се распитивале и о жалбеним поступцима и убрзавању тих поступака. Морам признати да је све заиста протекло веома добро, јер смо имали приступ својим базама и електронском предмету, тако да су осигураници на лицу места могли да виде која су документа послали а која нису. У случајевима где су неки документи недостајали, нпр. потврда о животу, потврда девизног рачуна, као и лични идентификациони број, уручили смо обрасце које странке морају да попуне и доставе нашој пореској управи у Хрватској. То је неопходно да би им се доделио лични идентификациони број (ОИБ), јер без тога не може да се изврши исплата пензије. Надам се да смо у том сегменту успе-

ли да убрзамо све те процесе и да ће странке брже успети да остваре своје право на пензију – резимирала је Ленка Пирић.

Саветодавни тим из Филијале РФ ПИО Бачка Паланка чинили су Милан Пајић, начелник одељења у Филијали, и Борислав Совиљ, координатор за остваривање права из ПИО – контролор, а у разговорима је учествовала и Милица Рацков, начелница одељења у Дирекцији ПФ.

У Бачкој Паланци саветодавци су примили 15 странака и све су добиле тражене савете и помоћ у решавању својих захтева. Како кажу наши стручњаци, странке су долазиле због проблема са већ решеним предметима, затим да би проверили износ пензије, да се распитају о условима за остваривање права на пензију, ради доделе „особног идентификационог броја“ (ОИБ), неки су пожуривали завршетак поступка у Хрватској, или су дошли због других питања у вези са остваривањем права из ПИО у Републици Хрватској.

Милица Рацков и Ленка Пирић су на лицу места размениле ургенције. Установљено је да је од 20 ургенција са хрватске стране већ решено десет, а за остале ће се проверити у којој су фази решавања. За 24 урген-

ције са подручја филијале РФ ПИО из Војводине, хрватски саветодавци ће проверити стање по повратку у Хрватску.

За дане разговора у Београду одређен је саветодавни тим који су чиниле Слађана Ковачевић, координатор у Ино одељењу за бивше републике СФРЈ из Филијале за град Београд, Данијела Рачић, шеф Одсека за остваривање права из ПИО по међународним уговорима, и Милош Пантелић, шеф Одсека за контролу нацрта решења у Служби

Сталне активности

Међународни саветодавни дани са носиоцем пензијског осигурања Републике Мађарском биће одржани 6. новембра у Суботици, а у плану су и дани разговора са Босном и Херцеговином.

Саветодавни дани са Црном Гором одржани су 23. и 24. октобра у Бијелом Пољу и Подгорици.

Филијале за град Београд I.

По савет или одговор у Београду дошло је 85 странака. Саветодавци кажу да су се ове године питања најчешће односила на потврду стажа у Хрватској и да је углавном било неког спорног стажа који Хрватска није потврдила, али да су те странке добиле потпуне информације о томе шта све треба да доставе.

Сумирајући шта је урађено за

Бачка Паланка била добар домаћин

ова три дана саветовања, правни тим из Хрватске је истакао да су разговори и у Бачкој Паланци и у Београду протекли у пријатној атмосфери, да су услови за рад и сарадња били одлични, док су наши саветодавци нагласили да је рад са странкама био успешан и да су дани разговора одлична прилика за размену искустава стручњака оба фонда.

Када је реч о грађанима, сви су потврдили да је овакво сусретање, без одласка у другу републику, веома корисно јер су могли на лицу места да добију конкретне одговоре на сва спорна питања која су их мучила.

Пензионер Стево Квргић радио је као железничар у Загребу и Кутини и дошао је у Бачку Паланку по савет у вези са непризнатим делом радног стажа оствареног у Хрватској, док је Стојанка Десница, која је радила као туристички радник у Истри, покушала да реши проблем због непризнате три године радног стажа.

Зорица Кандић (68) из Младеновца дошла је уместо мужа да би разјаснила проблем у вези са регулисањем радног стажа.

– Мом мужу није уписан сав радни стаж, конкретно недостаје му седам година из времена када је радио у Загребу, па сам дошла да уз помоћ саветодавца исправимо неправилности. Посаветовали су ме да напишем изјаву у вези са тим годинама које недостају и да је предам у Немањину 30 па да сачекамо одговор. Саветодавци су били веома љубазни – рекла је Зорица Кандић.

Динарко Попдимитровски (68) из Земуна каже да му пензија није била регулисана како треба. Саветодавци су му помогли да отклони неке недостатке и да исправи податке који су били погрешно евидентирани, а рекли су му и да ће у скорије време да реше тај проблем, тако да ће добити и коначно решење о пензији.

Већина странака била је задовољна добијеним одговорима и саветима уз напомену да је овај вид сарадње између два фонда неопходан како би се оваква и слична питања што брже и непосредније решавала.

**Драгана Грујић
Драган Кораћ**

ПРИМАЊЕ ПЕНЗИЈЕ И ОСТАЛИХ ПРАВА ПРЕКО ДРУГОГ ЛИЦА

Измене прописа у случају пуномоћја

Према важећим прописима, корисници пензија и осталих права који имају пребивалиште у Републици Србији могу изабрати начин на који ће им Фонд ПИО исплаћивати пензију, а то може бити исплата на текући рачун, на кућну адресу, преко шалтера испоручне поште, на рачун установе у коју је корисник смештен или преко пуномоћника.

Поред тога, корисницима пензија који имају пребивалиште ван територије Републике Србије, Фонд омогућује исплату пензија на девизни рачун.

Начин исплате се, наравно, може променити у току коришћења права, уколико корисник, односно прималац за то поднесе захтев.

Један од начина исплате пензија и осталих права по питању којег одавно постоје новине у закону јесте исплата преко пуномоћника. Наиме, у претходној верзији Закона о ПИО корисник је могао да овласти друго лице да у ње-

Сузана Воркапић

гово име прима пензију и новчану накнаду, а овлашћење је важило најдуже 12 месеци од дана његовог издавања. Оно је могло да се продужи, а у том случају обавеза корисника је била да до 30 дана пре истека рока важења овлашћења достави Фонду ново овлашћење, односно овлашћење којим се продужава постојеће.

Како нам објашњава Сузана Воркапић, начелница Одељења за исплату пензија по домаћим прописима у Дирекцији Фонда ПИО, у складу са

изменама Закона о ПИО који је ступио на снагу 1. октобра ове године, корисник пензије и новчане накнаде може да овласти пуномоћника да у његово име прима пензију и новчану накнаду, пуномоћје мора бити оверено и сада важи до његовог опозива од стране корисника, односно до дана смрти корисника. Према прописима, пуномоћје треба да буде оверено код јавног бележника, односно нотара, и у Фонду ПИО (овера се може урадити и код другог надлежног органа).

– Корисници су до сада били у обавези да једном годишње Фонду достављају пуномоћје, а уколико то нису чинили на време долазило је до привременог обустављања исплате, што је усложњавало посао, јер су морали да се прате рокови за истицање важења пуномоћја, обуставља исплата и доносе решења о обустави, а затим и о поновном успостављању исплате. Сада су прописи по овом питању боље уређени – још објашњава Сузана Воркапић.

Важеће пуномоћје корисник може у сваком тренутку опозвати, а у том случају има обавезу да достави Фонду изјаву о опозиву пуномоћја, као и да се изјасни о даљем начину исплате. Уколико се корисник након опозива пуномоћја не изјасни о даљем начину исплате, Фонд ће, према подацима којима располаже, исплату вршити на кућну адресу корисника, на територији Републике Србије. У случају да, према подацима Фонда, корисник нема адресу на територији Републике Србије, исплата оствареног права ће привремено бити обустављена.

Подсећамо и да су корисник, прималац и пуномоћник, према закону, обавезни да пријаве Фонду сваку промену која је од утицаја на остварено право и обим коришћења тог права.

В. Кадиф

Шта је потребно за добијање пуномоћја

Уколико корисник хоће да друго лице у његово име прима пензију, односно новчану накнаду, потребно је да достави оверено пуномоћје, као и доказ о пребивалишту пуномоћника.

Подаци које пуномоћје треба да садржи су следећи:

- за корисника права – име и презиме, ЈМБГ, број личне карте и адресне податке;
- за пуномоћника – име и презиме, ЈМБГ, број личне карте и адресне податке;
- сагласност корисника права да пуномоћник у његово име прима пензију;
- начин исплате који може бити:
 - а) на кућну адресу пуномоћника (само за пуномоћја која су оверена закључно са 31. 12. 2018. године, а за пуномоћја која су оверена након 1. 1. 2019. године исплата се врши искључиво на текући рачун пуномоћника);
 - б) на текући рачун пуномоћника који има у пословној банци;
- број партије текућег рачуна и назив пословне банке;
- оверу од стране јавног бележника, односно нотара и Фонда ПИО (овера се може урадити и код другог надлежног органа).

ШЕСНАЕСТО САВЕТОВАЊЕ ЛЕКАРА ВЕШТАКА РФ ПИО

Стално усавршавање и стицање нових знања

Од 25. до 28. септембра ове године у Врњачкој Бањи је одржано XVI Саветовање лекара вештака Републичког фонда ПИО. Теме овогодишњег саветовања биле су „Нова достигнућа у дијагностици и лечењу“, са освртом на неуролошке болести, и „Методологија процене функционалног статуса деце по доменима развоја“.

Саветовање је отворио проф. др Берислав Векић, државни секретар у Министарству здравља, а др Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење РФ ПИО, представио је извештај о раду Сектора и резултате постигнуте у претходној години.

Према речима др Кајевића, овогодишње саветовање лекара вештака Фонда ПИО имало је четири целине.

– У оквиру једне целине лекари вештаци Фонда разматрали су проблеме и усаглашавали ставове у оквиру специјалистичких група – неуропсихијатрије, интерне медицине и хирургије. Друга целина се односила на предавања професора Медицинског факултета Универзитета у Београду о новинама у дијагностици и лечењу различитих обољења. Посебна сесија била је посвећена сарадњи са Националном службом за запошљавање у вези са вештачењем по Закону о запошљавању особа са инвалидитетом. У оквиру ње, на заједничком скупу лекара вештака Фонда и представника Националне службе за запошљавање, говорило се о критеријумима и

Државни секретар проф. др Берислав Векић отвара саветовање

актуелним проблемима у вези са проценом радне способности лица са инвалидитетом. Четврта целина организована је у сарадњи са Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, а односила се на вештачења која су онедавно у надлежности Фонда ПИО, а односе се на посебну негу детета. У оквиру ове целине разматрана је методологија процене функционалног статуса деце по доменима развоја и усаглашени су критеријуми у погледу обављања вештачења – наводи др Дика Кајевић.

Лекари вештаци су током саветовања такође упознати са

предложеним изменама и допунама Закона о ПИО, посебно са изменама које се тичу медицинског вештачења, а у складу са којима ће се извршити и измене Правилника о образовању, организацији и начину рада органа вештачења РФ ПИО.

И овогодишње саветовање било је веома посећено. Поред универзитетских професора, предавача и гостујућих стручњака, саветовању су присуствовали запослени лекари из Дирекције РФ ПИО у Београду, из Новог Сада, Крагујевца и Ниша, као и колеге лекари вештаци из Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске и из Инсти-

тута за медицинско вештачење здравственог стања из Сарајева, Федерација БиХ.

– Саветовање се сваке године организује у циљу стицања нових знања и праћења достигнућа у области медицине која су од утицаја на област којом се бавимо, као и да би се са стручњацима различитих специјалности размотриле недоумице и евентуални проблеми који постоје у пракси. Крајњи циљ је свакако унапређивање рада нашег сектора и Фонда ПИО да би осигурали и корисници на што бољи и ефикаснији начин остварили своја права – каже др Дика Кајевић.

Весна Кадић

Нови погребни трошкови – 37.460 динара

Накнада погребних трошкова које се исплаћује фамилијама преминулих пензионера или онемо ко је платио сахрану, у октобру,

новембру и децембру ове године износи 37.460 динара. Захтев за исплату накнаде са детаљима о потребној документацији може се

наћи на шалтерима филијала или одштампати са сајта Фонда ПИО, мени Обрасци (w ww.pio.rs).

Г. О.

Врњачка Бања: отворено одељење хемодијализе

После десетогодишње паузе, на опште задовољство бројних пацијената, у Специјалној болници за интерне болести у Врњачкој Бањи 11. октобра отворено је одељење за хемодијализу.

Пригодној свечаности присуствовали су високи званичници из Министарства здравља и локалне самоуправе, лекари и медицинско особље, као и бројни гости.

Тренутно је због техничких могућности на хемодијализи десетак пацијената који су на ову врсту терапије путовали у краљевачку болницу. У плану је и преузимање пацијената из Трстеника који на хемодијализу иду у Крушевац.

Солидарна помоћ за пензионере

Општинско удружење пензионера Стара Пазова и ове године је поделило најугроженијим члановима хуманитарну помоћ у вредности од 80.000 динара које је добило од ПИО Фонда. Према речима председнице старопазовачког удружења, Војиславке Крижановски, ова помоћ се остварује средствима добијеним од Фонда ПИО.

Право на солидарну помоћ имају пензионери чија пензија не прелази 13.000 динара, али се увек гледа ко је у најтежој материјалној ситуацији. Од добијених средстава направљен је 81 пакет са основним намирницама и средствима за хигијену.

Са подручја пазовачке организације пензионера бесплатан опоравак у бањама Србије користиће 87 пензионера. Председница удружења додаје да и они организују излете и дружења, а последње путовање било је за Голубац и Сребрно језеро. У клубу за дневни боравак у старопазовачком парку сваке друге недеље организују се дружења у з музику.

У Врању прослављен Дан старих

У организацији Центра за социјални рад и Удружења за родну равноправност и толеранцију, у врањском прихватилишту за стара лица свечано је прослављен Дан старих. Прихватилиште је почело са радом 2008. године. У летњим месецима смештај у овим просторијама пронађе тридесетак корисника, док се зими број удвостручи.

– Овде бораве корисници из целог Пчињског округа. Поред смештаја, постоје и радионице за хеклање, плетење и сликање. Ту су обавезно и забавне игре, шах, доминe и др.– каже директорка Ивана Тасић.

Често се организују и посете манастирима, а смештај и брига особља су на завидним нивоу, тако да се корисници овде осећају пријатно.

И пензионери воле позориште

На иницијативу Завичајног друштва „Краљево“ и Градског удружења пензионера, а поводом октобра, месеца посвећеног заштити старих особа, Краљевачко позориште КПК је за најстарије Краљевчане приредило две позоришне представе. Једна је била бесплатна, док су за другу пензионери имали попуст од 50 одсто па су улазницу плаћали свега 150 динара.

За прву представу, „Ручни рад“, коју је према тексту Жан-Клода Даноа режирао новосадски редитељ и глумац Радослав Миленковић, сала је била дупке пуна.

Убрзо потом, за најстарије Краљевчане позориште је одиграло и представу „Ожалошћена фамилија“ коју је по мотивима Нушићеве комедије режирао Миодраг Динуловић. Сала је, разуме се, опет била пуна љубитеља позоришне уметности.

Рума: обележили месец старих

Поводом Међународног дана старијих Геронтолошки центар „Срем“ посетили су представници Општинске организације Црвеног крста, Хигијенског завода за јавно здравље из Сремске Митровице и Средње медицинске школе „Драгиња Никшић“ из тог сремског места.

Корисници су могли да чују предавања о карциному дојке, хепатитису и болу у леђима. У сали за физикалну терапију румске установе ученици из Сремске Митровице демонстрирали су на корисницима технике масаже и вежбе које се примењују код бола у леђима.

Поводом Дана старих за кориснике ГЦ „Срем“ организован је и излет у Београд на који је ишло 18 корисника у пратњи запослених у установи и гостију који су им се придружили.

У Геронтолошком центру „Срем“ 24. октобра приређена је позоришна представа „Лажни ме“. У препуном холу румске Установе ову дуо-драму у режији Драгослава Дабића, извели су познати глумци Сандра Бугарски из Београдског драмског позоришта и Александар Дунић из Позоришта на Теразијама. Задовољство је било обострано и са уметницима је договорена даља сарадња.

Просечна зарада у августу 49.773 динара

Просечна нето зарада у Србији за август 2018. године износила је 49.773 динара, што је за 6,8 одсто номинално и за 4,1 одсто реално повећање у односу на исти месец прошле године, објавио је Републички завод за статистику.

Просечна бруто плата за август износила је 68.831 динар, што је на годишњем нивоу раст од 6,2 одсто номинално, односно 3,5 посто реално.

Сајам запошљавања у Новом Саду

Недавно је у Новом Саду одржан Сајам запошљавања који су заједно организовали град Нови Сад и Национална служба за запошљавање Филијала Новог Сада.

Снежана Седлар (десно) и Татјана Видовић у обиласку штандова

Сајам је отворила Снежана Седлар, директорка Покрајинске службе за запошљавање, која је том приликом, осим значаја сајмова за брже проналажење посла, похвалила и добар рад Савета за запошљавање у 45 војвођанских општина.

Татјана Видовић, директорка Филијале НСЗ Нови Сад, навела је да је на крају августа ове године на њиховој евиденцији било 15.018 незапослених, што је за 16,19 одсто мање у односу на исти месец 2017.

На сајму је учествовало 60 послодавца који су пријавили више од 3.000 слободних радних места а највећу шансу да пронађу посао имали су радници у производњи, продавци, медицинске сестре, возачи и магационери, затим информатичари, графички дизајнери, фармацеути...

Наша параолимпијка најбоља на свету

Српска параолимпијка Борислава Перић Ранковић остварила је велики успех, освојила је титулу светске шампионке у конкуренцији стонотенисерки са инвалидитетом 20. октобра на Светском првенству у Словенији. После титуле параолимпијске победнице и европске првакиње, Борислава је своју богату збирку трофеја употпунила и светским златом.

Обреновац: пригодни програми за најстарије

Поводом 1. октобра, Дана старијих особа, у Обреновцу је одржано неколико пропратних манифестација. Под слоганом „најмлађи за најстарије“, штићеници Геронтолошког центра били су гости у неколико обреновачких вртића, а деца су за њих припремила пригодан програм.

Дом старих лица у Обреновцу три године заредом посећују чланови Клуба пензионера. Овога пута пред својим колегама наступила је певачка група са сплетом изворних песама и шлагера.

Месец солидарности са старим лицима увеличали су наступи обреновачких КУД-ова и основаца који су за кориснике Дома старих извели пригодан културно-забавни програм. Ученици основне школе из Дражевца припремили су наступ фолклорне, рецитаторске и певачке секције. У плану су посете и основаца из школа „Јован Јовановић Змај“ и „Посавски партизани“.

У Клубу пензионера у Обреновцу недавно је одржан заједнички концерт мешовите певачке етно групе, састављене од извођача из неколико београдских клубова за најстарије. На репертоару су биле изворне и староградске песме.

Представа корисника Дома Вождовац

У оквиру програма на Сајму „Једнаки“ корисници Дома Вождовац извели су позоришни комад „Србија у Великој рату 1914–1918“, у коме је у улози Франше д'Епера наступио и награђени сарадник „Гласа осигураника“, Петар Петровић.

Девети инклузивни фестивал „Ноте за све“

У сусрет обележавању дана крагујевачког Завода за збрињавање одраслих „Мале Пчелице“, у Књажевско-српском театру у Крагујевцу 19. октобра одржан је девети Међународни инклузивни фестивал „Ноте за све“, који је окупио велики број учесника и гостију. Реч је о једином инклузивном музичком фестивалу у Србији који промовише различите музичке активности и таленте корисника институција социјалне заштите, деце са сметњама у развоју и деце са инвалидитетом.

У оквиру обележавања дана Завода „Мале Пчелице“ одржана је и Међународна ликов-

на колонија која је окупила десетак уметника из Француске, Бугарске, Словеније, Украјине, Црне Горе, Македоније, Босне и Херцеговине и Србије, који ће своје радове даровати Заводу. Поред тога, у Заводу „Мале Пчелице“ отворене су реновиране просторије кухиње, пекаре, соба за посете и вешераја.

Подршка за 40.000 корисника годишње

Свечаност поводом обележавања 72 године постојања и рада Удружења пензионера града Новог Сада одржана је 26. октобра у Новом Саду. На свечаности је представљена Монографија „Удружење пензионера града Новог Сада 1946–2016“, као и споразум о побољшању материјалног положаја корисника пензија.

Прослави су присуствовали многобројни гости са републичког, покрајинског и градског нивоа власти, затим из установа и организација са којима Удружење сарађује, као и њихове колеге из братског Удружења пензионера града Ниша.

Присутне су поздравили, између осталих, Небојша Стефановић, потпредседник Владе Републике Србије и министар унутрашњих послова, Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, и успешни домаћин Момо Чолаковић, председник Удружења пензионера града Новог Сада. Свечаности су, између осталих, присуствовали и др Александар Милошевић, заменик директора Републичког фонда ПИО, Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО, његов заменик Чедомир Француски, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, Драган Петковић, секретар Савеза пензионера Србије, и Здравко Јелушић, председник Скупштине града Новог Сада.

Потпредседник владе и министар Стефановић пренео је велике поздраве пензионерима од председника Републике, Александра Вучића.

– Ово је прилика да још једном захвалим свима вама који сте као учесници ратова ослободили ову земљу од разних окупација, и свима вама који сте се борили за њу и у миру, биткама за изградњу болница, фабрика и путева. Преносим вам и велике поздраве председника Републике Александра Вучића, који изузетно цени пензионере. Хоћу још једном да вам захвалим, и у његово име, што сте поднели сваки терет и успели да помогнете да наша земља данас стане на своје ноге – рекао је Небојша Стефановић.

Стефановић је овом приликом поручио да пензионерима не мањка енергије и навео пример како се могу укључити у друштвене активности.

– Министарство унутрашњих послова укључило је прошле године пензионисане полицајце и ватрогасце, људе огромног

Високе званице на свечаности у Новом Саду

знања и искуства, када смо у основне школе уводили предмет Основи безбедности деце. Они заједно са активним полицајцима преносе своје знање деци у првом, четвртном и шестом разреду и подучавају их како да буду безбедни у саобраћају, да кажу не дрогама, како да се понашају у случају пожара и још много тога – рекао је Стефановић.

Министар је истакао да је неопходно да као једно озбиљно и зрело друштво увек показујемо бригу о пензионерима.

Предраг Вулетић је такође захвалио пензионерима што су помогли Србији када јој је било најтеже.

– Велико хвала у име Покрајинске владе, на челу са председником Игором Мировићем. Били сте најхрабрији када је привреди Србије било тешко, а вама још теже, али сте помогли нашој држави да се подигне. Покрајинска влада је препознала потребу да буде партнер вашем удружењу, и то смо доказали заједничким пројектима. Седамдесет две године помагања онима којима је најтеже је ваше велико достигнуће, и због тога ће Покрајинска влада за вас увек бити ту – рекао је овом приликом Предраг Вулетић.

Милош Вучевић је захвалио пензионерима на свему што су учинили док су били радно активни, али и за помоћ држави да превазиђе економске тешкоће, и истакао да је комуникација између Удружења и града одлична.

– Обавеза нас млађих је да негујемо међугенерациску солидарност и да помогнемо пензионерима да уживају у трећем добу. На нама је да сачувамо оно што нам

је остављено и створимо нове вредности, јер само тако можемо створити сигурнију будућност за све. Зато отварамо фабрике, привлачимо инвестиције и боримо се за нова радна места – рекао је Вучевић у обраћању присутнима.

Председник Удружења пензионера града Новог Сада Момо Чолаковић истакао је да ово удружење броји око 25.000 чланова, а корисницима пружа двадесетак услуга и годишње услужи више од 40.000 пензионера. Како је истакао, захваљујући сарадњи са градом Новим Садам континуирано се доприноси побољшању социјалног и материјалног положаја корисника пензија, и то путем мера као што су јефтинији превоз, организована помоћ и нега, бесплатан боравак у бањама... о чему је потписан и споразум са више од 40 субјеката, институција, предузећа, установа у граду.

Чолаковић је навео и да је Монографија Удружења, која је овом приликом представљена, успешно сачувала од заборавља део прошлости Удружења. У њој су забележени резултати рада које су чланови Удружења досад остварили на многобројним пољима.

По примерак монографије Момо Чолаковић је уручио заслужним појединцима, установама и институцијама, као и донаторима који су помогли објављивање ове значајне публикације, а међу њима и представницима РФ ПИО.

Након официјелног дела свечаности чланови КУД Удружења извели су пригодан уметнички програм.

Мирслав Мектеровић

И даље смањена приступачност кључним објектима

Поводом 15. октобра, Међународног дана слепих и слабовидих, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић и в.д. помоћника министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом Биљана Барошевић састали су се са представницима Савеза слепих и слабовидих Србије, Градске организације слепих Београд и Националне организације особа са инвалидитетом Србије.

Министар Ђорђевић је том приликом истакао да су слепи и слабовиди у Министарству увек добродошли са конкретним идејама, пројектима и предлозима како би њихов положај био што бољи. Ђорђевић је окупљенима представио и идеју да се одштампана серија поштанских маркица са пригодном сликом поводом 3. децембра, Међународног дана особа са инвалидитетом.

Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије, захвалио је министру на досадашњој сарадњи и пројектима које Министарство континуирано подржава (адаптација највеће библиотеке за слепе на Балкану „Др Милан Будимир“).

Никола Ђорђевић, председник Градске организације слепих Београд, похвалио је сарадњу са Министарством и пројекат чијом реализацијом је у Београду озвучено више од 500 семафорских раскрсница. На састанку је договорено да се у следећој години настави са озвучавањем семафорске сигнализације у осталим градовима Србије.

С обзиром на то да је у току процес дигитализације, договорено је и да Министарство подржи пројекат Савеза слепих Србије „Дигитализација аудио књига“, што подразумева пребацивање књига са магнетофонских трака и аудио касета у дигиталне формате. У сврху дигитализације аудио књига за слепе и слабовиде особе биће издвојено 1.200.000 динара.

Представници Савеза слепих Србије са министром Зораном Ђорђевићем и в.д. помоћника министра Биљаном Барошевић

Међународни дан слепих, који је познат и као Дан белог штапа, у свету се обележава више од пола века. То је прилика да се јавности укаже на проблеме са којима се следе и слабовиде особе свакодневно сусрећу, али и да се истакне оно што је до сада урађено и што треба да се уради у циљу унапређења квалитета живота ових људи.

Међународни дан слепих и слабовидих ове године у Србији је обележило више од 12.000 особа са оштећеним видом, колико их, према подацима Удружења „Бели штап“, има у нашој земљи.

Међутим, и ове године дочекали су га у условима смањене приступачности кључним објектима, али и информацијама, за кључак је Посебног извештаја заштитника грађана „Приступачност за све“ који је 15. октобра представљен у Београду.

Према подацима из тог извештаја, иако је Србија усвојила више закона и прописа који се баве проблемима које имају особе са

инвалидитетом и регулишу њихов положај, приступачност остаје кључни проблем – и то кључних објеката које особе са инвалидитетом најчешће користе, као што су локалне институције, домови здравља, центри за социјални рад, итд.

И поред напора које локалне самоуправе улажу у елиминисање физичких препрека, информационе баријере су у другом плану, додаје се у извештају и препоручује да се позабаве и тим сегментом живота слепих и слабовидих. Делу локалних самоуправа проблем је новац, али он, нажалост, није највећи проблем и препрека да би институције, објекти, јавни простор, превоз, услуге и информације биле приступачне грађанима са инвалидитетом, већ недостатак свести да се мора радити на решавању тог проблема, каже се у извештају заштитника грађана поводом Међународног дана слепих.

Г. О.

Крагујевац: годишње саветовање Савеза слепих Србије

У Крагујевцу је одржано традиционално годишње саветовање Савеза слепих Србије са локалним организацијама Савеза и установама за слепе и слабовиде особе. Представници више од четрдесет локалних организација слепих и слабовидих говорили су о резултатима у остваривању својих права и сарадњи са државним и локалним институцијама.

Кад је реч о могућностима запошљавања ових особа, учесници скупа истакли су да је највећи проблем запошљавање високообразованих слепих и слабовидих лица, упркос примени Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом.

На подручју града Крагујевца и општина Шумадијског округа живи око 400 слепих и слабовидих особа.

М. Сантрач

СИР ВОЈВОДИНЕ ОРГАНИЗОВАО СТРУЧНО САВЕТОВАЊЕ У СУБОТИЦИ

Тежак положај корисника 50 одсто инвалидске пензије

У организацији Савеза инвалида рада Војводине и суорганизацији Општинске организације инвалида рада Суботице почетком октобра одржано је стручно саветовање у Суботици. Представници извршних одбора СИР Србије, СИР Војводине и ОО СИР Суботице и њихови гости информисани су о темама „Решавање питања корисника накнаде од 50 посто инвалидске пензије“ и „Унапређење положаја особа са инвалидитетом – инвалида рада, кроз финансирање планова и пројеката организација“. Уводна излагања имали су Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО, и Божидар Цекић, председник СИР Србије, члан Савета Владе Србије и члан Већа самосталних синдиката Србије.

Стана Свиларов, председница СИР Војводине, истакла је да је ово саветовање подржало и делимично финансирало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектор за заштиту ОСИ.

– Определити смо се за ове теме јер у овом моменту је потребно да причамо и о начину финансирања организација које окупљају ОСИ – о пројектима, затим о недавно усвојеним изменама и допунама Закона о ПИО, као и о нашој „вечитој“ теми – Закону о професионалној рехабилитацији и запошљавању ОСИ, односно решавању питања инвалида рада корисника накнаде од 50 посто инвалидске пензије – навела је председница СИР Војводине.

Домаћин скупа Станко Нимчевић, председник ОО СИР Суботице и потпредседник СИР Србије, захвалио је институцијама државе са свих нивоа власти и невладином сектору који већ дуги низ година подржавају инвалиде рада у Суботици. Посебно је истакао значајну и квалитетну подршку из Градске

На скупу у Суботици говорило се о унапређењу положаја ОСИ

управе Суботице, јер је захваљујући томе Суботица један од водећих градова у Србији када је реч о запошљавању ОСИ.

И Славко Имрић, директор ПФ ПИО, навео је да је резултат такве подршке ОСИ у Суботици чињеница да у овом граду данас има само 138 корисника накнаде од 50 одсто инвалидске пензије, односно најмање у Војводини – у сразмери са бројем осигураника.

Славко Имрић је изнео и статистичке податке из базе података Фонда ПИО који говоре о тешком положају ове категорије корисника права из ПИО.

– Минималан износ који ови људи месечно примају на име надокнаде износи 4.318 динара. Просечан износ је 12.530 динара, док веома мали проценат ових лица прима највиши износ од око 29.500 динара. Број корисника ове месечне принадлежности који су данас у исплати Покрајинског фонда ПИО је драстично смањен у односу на ранији период, и износи 4.372 лица, што је скоро четвртина укупног броја у Републичком фонду ПИО – рекао је Славко Имрић.

Говорећи о неким одредбама Закона о изменама и допунама Закона о ПИО Имрић је истакао да је једна од кључних измена

укидање Закона о привременом уређивању начина исплата пензија, захваљујући којој ће пензионери октобарску пензију добити без умањења.

Он је рекао и да је новим законом дата могућност Влади Србије за исплату новчаног износа као увећања уз пензију, у зависности од економских кретања и финансијских могућности буџета Републике Србије. Навео је и да је укинута обавезна контролни преглед за кориснике инвалидске пензије, осим у изузетним случајевима.

Славко Имрић је позвао присутне инвалидске пензионере да подсети колеге да преузму своје пензионерске картице уколико их још нису подigli и истакао да се таква картица издаје и у развијеним земљама Европе.

Председник СИР Србије Божидар Цекић говорио је, између осталог, о начинима финансирања организација инвалида рада у наредној години. Похвалио је изузетно добру сарадњу по овом питању са ресорним министарством и навео да је пројектно финансирање основни модел финансирања ових организација на свим нивоима – од локалног, покрајинског до републичког.

– Морамо израђивати пројекте којима ћемо код Мини-

старства за рад конкурисати за потребна средства, јер то је наш главни извор финансија. Градске и општинске организације праве пројекте на бази својих активности, попут спортских, музичких, за организовање трибина и округлих столова који се баве важним питањима у вези са ОСИ. Председници наших организација већ имају искуства у томе, и то раде успешно и на осталим нивоима. Посебно желим да истакнем да смо остварили веома висок ниво јединства и сарадње унутар Савеза инвалида рада – нагласио је Божидар Цекић.

Учесници скупа једногласно су усвојили препоруке и закључке са овог саветовања.

Скупу у Суботици присуствовали су и Предраг Радовић, помоћник покрајинског секретара за социјалну политику, равноправност полова и демографију, Чедомир Француски, заменик директора ПФ ПИО, Стеван Радишић, потпредседник СИР Војводине, проф. др Етел Јеринић, помоћница градоначелника Суботице, Марко Марић, посланик Скупштине АПВ, Милан Поповић, председник СССС Суботице, и Снежана Марић, директорка Филијале РФ ПИО Суботица.

Мирослав Мектеровић

У славу достојанства старијих

Поводом првог октобра, Међународног дана старијих особа, у пешачкој зони Београда приређена је изложба фотографија под називом „Ми смо шампиони”. Изложба је организована у партнерству Црвеног крста Србије и Повереника за заштиту равноправности кроз пројекте „Иницијатива за социјално укључивање старијих особа” и „Мост разумевања – међугенерациска солидарност”, уз подршку кабинета министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику.

Обележавање Међународног дана старијих особа било је ове године посвећено равноправности и људским правима старијих, а у складу са 70. годишњицом усвајања Универзалне декларације о људским правима. Изложба фотографија „Ми смо шампиони” слави достојанство и допринос старијих особа у друштву, подсећајући, такође, и да је социјална укљученост старијих у свим областима важна за развој сваког друштва. Учешће познатог америчког фотографа Харвија Лојда на изложби који не само да је са пуне 92 године и даље активан и ствара, већ је и целокупну своју поетику променио након што је ушао у девету деценију живота, на најбољи начин је демонстрирало вредност здравог и активног старења.

Изложба је свечано отворена 1. октобра 2018. године у Кнез Михаиловој улици, у пешачкој

Председник Црвеног крста Србије, проф. др Драган Радовановић говори на отварању изложбе

зони Београда, програмом на коме су учествовали представници Црвеног крста Србије, повереника за заштиту равноправности, старији и млађи волонтери Црвеног крста, младе добитнице награда за радове посвећене теми старења и старости у Србији, амерички амбасадор Кајл Скот, представник канцеларије Европске уније Ингве Енгстром, као и Харви Лојд, фотограф. Програм је водила Наташа Тодоровић, стручни сарадник Црвеног крста Србије.

Председник Црвеног крста Србије, проф. др Драган Радовановић известио је о свим активностима које ово национално друштво спроводи за старије и

заједно са старијима, од традиционалних програма помоћи, па преко група самопомоћи за старије особе до иницијатива за социјално укључивање и међугенерациска сарадње. Посебно је наглашен значај регионалног пројекта „Иницијатива за социјално укључивање старијих особа” који у пет држава Западног Балкана координира Црвени крст Србије, а уз подршку Европске уније, Аустријске развојне агенције и Аустријског Црвеног крста.

Повереница за заштиту равноправности Бранкица Јанковић истакла је да ова изложба слави године, достојанство старијих, њихове вештине, мудрост, хра-

брост, као и емоције и топлину коју носе за нас. Она је нагласила да је старење наша једина извесна будућност и зато је за напредак сваког друштва важно обезбедити укљученост старијих у све области живота. У данашње време, када се слави младост и лепота, треба знати да су боре које године доносе добродошле, поручила је повереница.

Представник Европске уније Ингве Енгстром говорио је о демографским променама које су веома изражене у Европи и потреби да се друштва прилагоде старењу популације кроз адаптирање тржишта рада, веће препознавање доприноса који старије особе дају друштву и оснаживање старијих да задрже контролу над својим животом и што дуже живе у добром здрављу.

Амерички амбасадор Кајл Скот поручио је да и државе у којима демографско старење још није тако изражено треба да се припремају за будућност у којој ће бити потребно прилагођавање већем уделу старијих у становништву, подсећајући да оне могу да уче од држава које се данас са овим суочавају и проналазе решења, попут Србије.

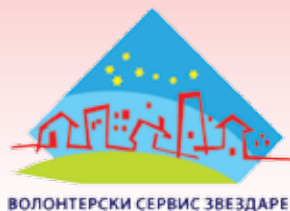
Времешни фотограф Харви Лојд говорио је о неопходности препознавања да су управо данашње старије особе креирале друштво у коме сви живимо и да оне заслужују поштовање, љубав и сваку врсту подршке.

Г.О.

Подршка породицама оболелих од деменције

Волонтерски сервис београдске општине Звездара, у сарадњи са социјалним партнерима, од септембра 2018. године спроводи програм подршке и помоћи породицама оболелих од деменције. Сваког петка од 12 до 14 часова породицама лица оболелих од деменције, које су носиоци дуготрајне неге и бриге о оболелом члану, доступан је почетни

модел подршке. Могу лично да се обрате Волонтерском сервису Звездаре, канцеларија у Булевару краља Александра 395,

путем телефона 011/286-4426 или да пишу електронски на адресу volonterski.servis@zvezdara.org.rs.

Сваке среде од 15 до 17 часова подршку ће добити у канцеларији ХХУ „Хлеб живота”, ул. Пожаревачка 53/3, путем телефона (011/244-3540) или електронски (info@hlebzivota.org.rs).

На наведеним адресама бесплатно су за чланове породице

обезбеђени разни видови помоћи. Организован је инфо пулт, где могу добити основне информације о програмима партнера у мрежи, затим индивидуални разговор са стручњаком, правни савети из области социјалне и здравствене заштите, разне радионице и едукације и други садржаји оснаживања, као и укључивање у групе помоћи и самопомоћи.

Г.О.

ДЕСЕТИ САЈАМ СТВАРАЛАШТВА СЕОСКИХ ЖЕНА У ВОЈВОДИНИ

Представило се више од двеста удружења

Уочи 15. октобра, Међународног дана сеоских жена, у Новом Саду је одржан Десети сајам стваралаштва сеоских жена. Ову традиционалну манифестацију покрајинског Завода за равноправност полова која промовише предузетништво жена из сеоских подручја отворио је Игор Мировић, председник Покрајинске владе.

Очување, оживљавање и развој војвођанских села, укључујући и подстицање младих људи да остану у њима, један је од приоритета, па ће стога Покрајинска влада наставити да подржава пројекте који афирмишу женско стваралаштво и подстичу економско оснаживање жена, рекао је Мировић том приликом.

ФОТО: Завод за равноправност полова

кла је да је ово прилика да се шири јавност упозна са креативношћу и предузетничким духом сеоских жена, и навела да је овогодишња манифестација окупила 220 удружења жена из целе Војводине.

Отварању Сајма присуствовао је и Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, који је такође обишао богато опремљене штандове са традиционалним рукотворинама, ручним радовима са нашег поднебља и широким асортиманом домаћих гастрономских специјалитета које су ове жене, у тренуцима предаха између рада на њиви и у кући, подизању деце својим вредним рукама створиле.

М. Мектеровић

– Ви сте симбол развоја нашег села и очувања богате традиције која је стварана вековима, ви својим производима обогаћујете културну, туристичку и привредну пону-

ду Покрајине и стварате бренд по коме можемо бити познати – истакао је Мировић.

Диана Миловић, директорка покрајинског Завода за равноправност полова, иста-

Пећинчанке у Новом Саду

Жене из седам удружења у пећиначкој општини учествовале су на манифестацији у Новом Саду, која је десети пут организована поводом Међународног дана сеоских жена. На једном месту окупиле се више од 200 удружења жена из Војводине, које су приказале рукотворине и умешност у мешању колача.

– У Новом Саду су, поред осталих, биле жене из Пећинаца, Шимановаца, Деча, Купинова, Ашање, Огара и Товарника, које су на штандовима изложиле ручне радове и старинске колаче и на тај начин показале чиме се баве и како раде – истакла је за Мара Миловановић, председница Удружења жена „Сремица“ из Пећинаца.

Г. В.

Вредне и маштовите домаћице

Поводом 15. октобра, Међународног дана жена на селу, у Црнољевници, селу у подножју Сврљишких планина, на путу према Бабином зубу, одржан је други Сајам зимнице и здраве хране. Ову манифестацију под покровитељством општине Сврљиг, спремиле су домаћице са села и предузетнице које су представиле свој мукотрпан целодневни рад. Око 60 жена изложило је тегле пекмеза, цема, слатка, рецеља (цема од бундеве), ајвара, салата, воћа, поврћа, сокова, шумских плодова... Истовремено, штандови су украшени сувим паприкама, белим луком, тиквицама. Ова година била је родна и берифетна, а поред хране, жене су представиле и домаћу радиност и показале жељу за развојем селског туризма.

Татјана Лазаревић, пољопривредница, председница Скупштине општине Сврљиг, поборник за права жена у општинском парламенту, истиче значај оваквих скупова који

Мештанке села Гушевац на Сајму зимнице и здраве хране

афирмишу рад жена на селу. Више пажње морамо да посветимо њима, а не да нас само датуми подсећају да оне постоје, истиче Лазаревићева.

Да су жене у сврљишкој општини способне говори и податак да оне успешно воде општинску. Помоћница председнице Скупштине општине је такође жена, а на челу општине је Јеле-

на Трифуновић. Поред политичких функција, жене су и успешне директорке, начелнице и предузетнице.

Лепи примери вредних домаћица и радница су и Мирка Милосављевић из Црнољевнице, Слађана Божиновић из Округлице, Божица Павловић из Нишевца, Виолета Живић из Гушевца, Викторија Миленковић

из Гулијана и тако редом. Сврљишке жене су вредне и оне раде од свитања до мрака на њиви, а онда следе кућни послови. Носиоци су пољопривредних газдинстава, полако економски напредују и од државе очекују да им законским мерама и субвенцијама побољша статус.

На Сајму је било посетилаца, мештана, гостију из суседног Ниша и пролазника, јер се Црнољевница налази на државном путу према Бабином зубу, туристичкој дестинацији на Старој планини. Пут према Старој планини је асфалтиран целом дужином, а ових дана се озбиљно разговара и о увођењу интернета у сваком селу и дуж пута према Бабином зубу. Коришћењем интернета многи производи би брже стигли до купаца. У центру села одржан је и културно-уметнички програм посвећен жени на селу. Општина је свим учесницама на Сајму уручила пригоне поклоне.

С. Ђорђевић

БРЕСТОВАЦ КОД ЛЕСКОВЦА

Ајвар је некад био сиротињска храна

Почетком октобра у Брестовцу код Лесковца, питомом поморавском селу на тремеђи општина Лесковац, Гаџин Хан и Дољевац, одржан је пети Сајам кућне радиности и такмичење у припреми ајвара „Изађи ми на теглу“.

То је била прилика да се окупи велики број учесника и гледалаца из више села са обе стране Јужне Мораве. На сајму кућне радиности, под отвореним небом на приручним штандовима, своје радове изложило је двадесетак учесника, појединаца и локалних удружења грађана, међу којима је било највише припадника трећег доба. Старији учесници су доминирали

и на штандовима за припрему ајвара, а посебно су се истакли чланови Удружења пензионера инвалида рада из Лесковца (на слици), чији „тим“ је лично предводила председница удружења Гроздана Митић.

Обе манифестације је у име града домаћина отворио градоначелник Лесковца др Горан Цветановић а госте је поздравила Ивана Стојковић Јовић у име Дома културе из Доњег Брестовца, организатора скупа.

За бројне госте организован је пригодан забавни програм, а ово дружење у Брестовцу обухватило је и друга занимљива дешавања – прављење најлепше палачинке или бацање фри-

збија такмичарки у припреми ајвара у празан казан за кување ајвара...

– Брестовчани су својевремено имали веома развијену домаћу радиност. У оквиру послова домаћица производило се готово све: од одеће до зим-

нице. Ајвар је некада био сиротињска храна а данас је специјалитет. Мислим да Брестовчани припремају најбољи ајвар у региону – каже Ивана Стојковић Јовић, директорка Дома културе у Доњем Брестовцу.

Т. Стевановић

ОДРЖАН ОСАМНАЕСТИ ЈЕСЕЊИ ФЕСТИВАЛ ЗДРАВЉА

Значај превенције

Осамнаести јесењи фестивал здравља одржан је почетком октобра у Дому Војске Србије у Београду, под слоганом „Мисли раније, бирај здравије“.

Фестивал је отворила Славица Ђукић Дејановић, министарка без портфеља задужена за демографију и популациону политику, која је нагласила да је порука манифестације да су превенција и здрав начин живота најважнији у очувању здравља.

Фестивал је био прилика за посетиоце да добију мноштво корисних информација и смерница за унапређење сопственог здравља и здравља најближих. Могли су да се посаветују са стручњацима и да обаве низ бесплатних прегледа.

У оквиру 18. Јесењег фестивала здравља Црвени крст Србије је одржао трибину „Социјална инклузија старијих – примери добре праксе“, чији је циљ био да се прикажу мале иницијативе за побољшање квалитета живота старијих и њихове веће укључености у заједницу. Наташа Тодоровић из Црвеног крста Србије укратко је представила резултате истраживања о социјалној укључености старијих у Србији. Будући да је социјална укљученост комплексан појам који омогућава да се положај старијих особа сагледа не само са становишта социјалне сигурности, већ и социјалне партиципације, задовољавања потреба и остваривања квалитетних стилова живота и провођења слободног времена, Црвени крст Србије је подржао и мале локалне иницијативе социјалног укључивања старијих жена и мушкараца. Ту су се нашли пројекти који се односе на очување културне баштине кроз ручне радове старијих жена из Београда, али и кроз скупљање рецепата од старијих жена из околине Бабушнице и штампање куvara. Наравно, ту је и подршка раду Клуба старијих Рома из Бачког Моноштора, али и подршка бакама и декама да одржавају однос са унуцима упркос разводу њихове деце. Неколико пројеката односило се на међугенерациску солидарност и трансфер знања.

Трибине биле добро посећене

Прилику да прикажу своју локалну иницијативу на сајму су имале две представнице мреже ХуманаС, фондација Човекољубље и НВО Хелп Нет. Човекољубље је препознало значај информатичке укључености старијих па је у својим просторијама у Крагујевцу организовало едукацију старијих за коришћење рачунара и интернета. Одштампан је и Водич за коришћење рачунара и интернета који је уједно и водич за остваривање права преко интернета. Активности Човекољубља представила је Милена Радаковић, а водич се може наћи на сајту мреже ХуманаС и Човекољубља. Други добар пример представила је Гордана Миловановић из Хелп Нета. Свесни потребе за едукацијом чланова породица који брину о остарелим и слабо покретним старијим особама ова организација је дизајнирала обуку за чланове породица, односно за неформалне неговатеље.

Све примере добре праксе из Србије, Албаније, Босне и Херцеговине, Македоније и Црне Горе, укупно 61 пример, ЦК Србије штампаће у публикацији која ће бити доступна и на сајту мреже ХуманаС.

Представница Удружења Снага пријатељства Amity Надежда Сатарих организовала

је трибину на тему спречавања насиља над старима, које је, нажалост, свеprisутни проблем и код нас и у свету, а у највећем ризику од насиља су старије жене. Отуда је превенција насиља значајан циљ свих јавних политика. Стратегије превенције укључују образовање старијих, затим одраслих и млађих особа, професионалаца који пружају услуге старијима, као и опште јавности. Са друге стране, ту су и санкције за починиоце, кроз систем правосуђа, подсетила је Надежда Сатарих.

Активно старење и те како може да буде брана за насиље, нарочито над старијима који живе сами, пате од депресије и лошијег су физичког здравља.

Поред представнице Amity-ја, на трибини су учествовали Мирослав Маринковић, учитељ и педагог у пензији, и др Габријела Крагујевић, професор физичке културе у пензији, који су говорили о значају дружења и физичке активности у старијем добу.

Подршку Фестивалу здравља пружиле су републичке и градске институције и бројне организације из области медицине и спорта, а сама манифестација је била изузетно медијски пропраћена.

Г. О.

КРАГУЈЕВАЦ

Трећи сајам здравља

На „Шумадија сајму“ у Крагујевцу одржан је трећи Сајам здравља. На овој превентивно-промотивној, продајној и едукативној манифестацији представило се више од педесет излагача, а реч је о здравственим установама, клиникама, лабораторијама и

фармацеутским кућама. Специјални гости овогодишње манифестације били су наша позната водитељка Сузана Манчић и докторка Нада Мацура.

Посетиоци Сајма здравља могли су да ураде разне бесплатне анализе и да добију саве-

те лекара, фармацеута, нутрициониста. Организовано је неколико стручних предавања, а обезбеђени су и бројни сајамски попусти.

Сајам здравља организовала је агенција „Dream Factory“, уз подршку града Крагујевца.

М. С.

Квалитетом до тржишта

Буренце меда деци са сметњама у развоју из ШОСО „Милан Петровић“ у Новом Саду

Свечаност поводом доделе признања и сертификата учесницима 2. Међународне сензорне оцене квалитета меда у организацији Иновативног кластера „Панонска пчела“ и Научног института за ветеринарство Нови Сад, а уз подршку Привредне коморе Војводине (ПКВ) и Привредне коморе Србије (ПКС), одржана је 16. октобра 2018. у Великој сали ПКВ. Узорке меда за ову манифестацију доставили су учесници из Мађарске, Румуније, Хрватске, Македоније, Албаније, Црне Горе, Босне и Херцеговине и из Србије. По броју земаља учесница, као и по броју узорака меда (92), ова сензорна оцена квалитета меда сврстана је међу највеће у региону.

Ова пчеларска манифестација одржана је под називом „Квалитетом до тржишта“, а председник УО Иновативног кластера „Панонска пчела“, Хаџи Зоран Јовановић, рекао је приликом њеног отварања да је ове године био ванредно добар квалитет багременог меда, да је изненађујуће што липов мед није тако врхунски, а да су сви остали на оном нивоу на којем су били прошле године.

Признање „Жива Ђуричин“ за свеукупни допринос развоју пчеларства ове године припало је пчелару Владимиру Хуљдију,

Председник Управног одбора Иновативног кластера „Панонска пчела“, Хаџи Зоран Јовановић, на свечаности у Привредној комори Војводине

који већ 60 година пчелари. Титула апсолутног шампиона припала је Александру Стевановићу, а признање за колекцију меда Златомиру Томићу. Најбољи квалитет ливадског меда достигла је Ирена Гаревска, багременог меда Вељко Васић, шумског Игор Лазаревић, липовог Милан Попов, а сунцокретоног Вања Говедарица.

Јелена Дробњак, секретар Удружења пољопривреде ПКВ, истакла је да је повод овог окупљања изузетно значајан за унапређење пољопривреде у АП Војводини.

– Удруживање пољопривредника у нашој покрајини, али и у држави, део је традиције. То потврђује и постојање и рад кластера „Панонска пчела“, који подстиче иновативност и конкурентност производње, као и усклађивање стандарда производње меда са стандардима Европске

уније – рекла је Дробњак и додала да је ПКВ увек спремна да подржи манифестације које за циљ имају повезивање пословних субјеката на домаћем и међународном плану.

Помоћник покрајинског секретара за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Милорад Малић, изјавио је да су пчелари у АП Војводини и Србији организовани, и да је буџет за њих готово четири пута увећан.

– Са задовољством могу рећи да смо помагали пчеларе Војводине и у 2017. и у 2018. години. Приметан је значајан напредак, и подржавамо све ове манифестације које доприносе побољшању квалитета меда – рекао је овом приликом Малић.

И члан Градског већа Новог Сада за привреду Милорад Радојевић истакао је да број овогодишњих учесника и узорака потвр-

ђује важност одржавања оваквих догађаја.

– Квалитет меда јесте нешто што мислим да треба да буде наша конкурентна предност и она карта на коју ми треба да играмо – рекао је Радојевић и додао да град Нови Сад од 2015. године сноси комплетне трошкове сертификације, односно заштите географског порекла липовог меда, а то ће се, како каже, наставити и у наредном периоду.

Кластер „Панонска пчела“ је на крају манифестације уручио захвалнице за пружену подршку Покрајинској влади, граду Новом Саду, ПКВ и ПКС, а Миодрагу Близанцу, оснивачу и директору инклузивног мешовитог хора „Исон“ из ШОСО „Милан Петровић“ даровао је буренце меда за децу са сметњама у развоју која похађају ову школу из Новог Сада.

Мирослав Мекеровић

Општина Трстеник помаже развој пчеларства

Пчеларство као важна привредна грана у трстеничкој општини све више добија на значају. За производњу меда и кошница за пчеле заинтересован је велики број младих људи који у овој области привређивања виде своју шансу за остваривање скромних прихода. То је пре-

познала и општина Трстеник и овога пута организовала акцију помоћи пчеларима донирајући им шећер који ће им добро доћи у прихрањивању пчела у зимском периоду.

– По 100 кг шећера добиће 73 члана уз неку малу доплату. Прошле године била је поде-

ла кошница а ове године смо имали проблем за шећер, сада је све у реду и ја у име свих нас у „Поморављу“ захваљујем нашој општини и председнику Ђирићу на разумевању и помоћи. Добили смо и аутобус за одлазак на Међународни сајам, конкурисаћемо и наредне годи-

не, али ћемо најпре одржати састанак. Имаћемо ускоро једно међународно предавање, доћи ће стручњаци за матице и селекцију из Данске, тако да ћемо наставити наше активности – рекао је тим поводом Владимир Гашић, председник удружења „Поморавље“.

Д. И.

НОВИ ЖИВОТ ГРАДОВА

Слободна ВОЖЊА за све

Бесплатан градски превоз, као покушај растерећења саобраћаја и смањења загађења, највише користи старијима, док не мења много навике власника аутомобила

Отако је у београдском јавном превозу уведен систем бус-плус, а старији од 65 почашћени правом на бесплатну вожњу (уз годишњу претплату од 407 динара), корисници ове повластице имају обичај да се шале на свој рачун констатацијом да је то једина добра ствар у тим њиховим годинама.

Није то ни далеко од истине. Могућност шпартања, уздуж и попреко, по великом, хаотичном граду, без икаквог трошка и, ништа мање значајно, без размишљања о ситнини, куповини карте, поништавању, тискању да се све обави, даје власнику те привилегије неки посебан осећај слободе и лагодности. Још мало, па да вам млађи суграђани завиде.

Тако је у Београду, а занимљиво је са знање да има градова где за тај аутобуски комодитет не треба чекати шездесет пети рођендан. Довољно је само бити становник тог места или да се тамо затекнете у било ком својству, као посетилац, странац, и цео град је ваш и све вожње слободне.

Од пре месец дана такав пример пружа Данкерк, на северу Француске, који са својих 200.000 становника, у широј зони, како наводи лондонски „Гардијан“, важи за највећи европски град чији житељи или намерници имају пуну слободу вожње градским саобраћајем без икаквог плаћања.

Пре тога, учешће путника у финансирању превоза износило је 10 одсто, јер је ценом карата обезбеђивана једна десетина укупних годишњих трошкова од 47 милиона евра. Осталих девет десетина покривано је из два извора, главнина од 60 одсто средствима од посебне транспортне таксе (која се наплаћује од бруто зарада радника у компанијама са више од 11 запослених), а 30 одсто из градске касе.

У новој рачуници важан момент је да су у међувремену транспортне таксе повећане. Одатле се надокнађује мањак створен изо-

Бесплатно до миле воље: Данкерк на северу Француске

станком удела карата и ствар је испеглана у корист грађана. Како кажу у градској скупштини, сви су на добитку.

Град је живнуо, слажу се саговорници „Гардијановог“ новинара. Аутобуси су постали места спонтаних комуникација, људи су отворенији, расположенији једни према другима. Многи ће рећи да раније нису ни помишљали да користе градски превоз, али сада кад је бесплатан, а цене горива расту, други адути се појављују. Није, додуше, све само у практичним решењима и уштеди.

„И сами смо били изненађени порастом интересовања и броја путника. Сада треба да их задржимо“, каже градоначелник Патрис Вергриет, а неочекивани успех градског пројекта илуструје податком да је на појединим линијама број путника повећан за 50 одсто, а на неким чак и за 85 процената.

„Трудимо се да наведемо људе да другачије гледају на аутобус. Некада је био сматран као превозно средство за оне без избора, младе, старе, сиромашне који себи не могу да приуште сопствени ауто. Данас је прикладан за све. Мењамо перцепцију и трансформисемо град у правцу заједништва и суживота“.

Идеја о слободном градском транспорту није баш од јуче. Већ дуже је у оптицају и у различитим варијантама испробавана је широм света. Углавном су то мања места. Само у Европи има 57 градова са разним моделима и решењима бесплатних вожњи. Негде су покушавали, па одустајали.

И у Данкерку, првобитна замисао била је ограничена само на дане викенда и државних празника, а видевши какав је одзив, у граду су одлучили да иду до краја. Без икаквих ограничења. И то је било револуционарно.

Најближи ономе што је предузео Данкерк, и пет година бржи, јесте главни град

Естоније, Талин, који је још 2013. понео епитет прве европске престонице са бесплатним превозом. Али, тамо постоји ограничавајућа ставка – само за грађане са пријавом боравка. Са испуњеним тим првим и најважнијим условом и зеленом картом која се купи само једанпут и кошта два евра, све линије трамваја, аутобуса и тролејбуса отворене су грађанину Талина.

Заузврат, градске власти сваке године добијају од државе део суме од пореза на примања сваког обвезника. Истовремено, расте и број нових становника. У кратком времену од увођења бесплатног превоза, број новорегистрованих житеља порастао је за 25.000.

Како ствари стоје, ово у престоници је само први корак. Естонска влада размишља да систем прошири на целу земљу, свих 15 области. Али то зависи од локалних власти и воље грађана, као и у случају Талина где је идеја о бесплатном јавном превозу најпре подржана на референдуму. Ако такав буде исход и у другим деловима земље, Естонија би могла да постане прва у свету са потпуно слободним јавним превозом.

То је вест која би највише обрадовала старије грађане и младе, јер управо су они највећи корисници, и добитници. Њихов број у градском превозу је „драматично порастао“, показала су истраживања после прве године бесплатне вожње у Талину. Међу путницима много је и бивших шетача који су дотадашње пешачке туре заменили седењем у аутобусу. Ту је забележен пораст од 40 одсто и то је лоше, јер је свакако здравије ходати него возити се.

А што се власника аутомобила тиче, они су остали неуздрмани, својих мезимаца и навика се не одричу. Ни скупо гориво, ни бесплатан јавни превоз нису учинили да се употреба приватних кола смањи знатније од симболичних пет одсто.

Д. Драгић

Шпанци престижу Јапанце

Према најновијем истраживању, највеће претње здрављу свугде су гојазност, висок крвни притисак и дијабетес, уз старе „непријатеље“ – дуван и алкохол

Шпанци су ових дана били у вестима – као добра вест. Студија коју је средином октобра објавио Институт за здравствену метрику и процене (Institute for Health Metrics and Evaluation) Универзитета Вашингтон, закључила је да ће они до 2040. на глобалном трону дуговечности заменити актуелне шампионе, Јапанце.

Шпанци, који су сада у овој лиги на четвртом месту, добили су одличне оцене у свим категоријама, уз напомену да би, кад је реч о пушењу „могли боље“, док су похвале добили пре свега за своју „медитеранску“ исхрану, са пуно благотворног маслиновог уља, свеже рибе и разноврсног поврћа.

Према пројекцији студије, њихов животни век би до поменуте 2040. достигао просек од 85,8 година, чиме би за мало претекли вишегодишње планетарне рекордере Јапанце, чији је просек израчунат на 85,7.

Јапанци су, према овим налазима, почели да заостају због повећане гојазности у иначе виткој нацији и пораста броја пушача, пре свега међу мушкарцима. И у овој нацији, као и у већини земаља, жене су иначе дуговечније.

Добра вест је да ће дуговечност порасти свуда (поменута студија је обухватила 195 земаља), премда ће тај пораст бити спорији него што је раније прогнозирано. Занимљиво је притом да статистички најбогатија нација, САД, у овом погледу почиње да заостаје: прогнозира се да ће се са данашњег 43. места глобалне дуговечности срозати на 64, пошто ће се та-

мошњи животни просек са садашњег од 78,7 година повећати само на 79,8.

Сличан тренд успоравања евидентиран је и у Западној Европи, Аустралији и на Новом Зеланду. И тамо је, као у САД, у порасту умирање од срчаних обољења, канцера, хроничних болести плућа, дијабетеса и повреда. Један од фактора на много места је и лоша природна средина: загађен ваздух у Кини према неким научним истраживањима однесе чак милион живота годишње, а истим поводом све чешће у вестима је и Индија.

Европљанима, нарочито онима у њеном источном делу, стање у овом погледу отежава велика никотинска зависност и већи проценат алкохоличара него другде.

На другој страни света, дуговечност се повећава у најмногољуднијој нацији, Кини, која ће са 68. скочити на 39. место и у том погледу заменити место са САД.

Друге нације које заостају у пројекцијама дуговечности су Канада (са 17. на 27. место), Норвешка (са 12. на 20) и Аустралија (са петог на десето).

Пажњу привлачи и скромна пројекција за Русију, која ће свој

садашњи просек очекиваног животног века од 71 године до 2040. повећати за само 1,8.

Међу онима који ће напредовати су и шпанске комшије, Португалци (са 23. на пето место – по свој прилици због истог географског положаја и сличног начина живота), затим Пољаци, Турци и још неки.

Свакако није изненађење што су на дну табеле неке нације најсиромашнијег континента, Африке: очекивани животни век у Лесоту, држави испод екватора, 2040. ће додати само до 57,3 године. Нешто боље прогнозе су за Централноафричку Републику (58,4), Зимбабве (61,3) и Сомалију (63,6).

Што се нас тиче, за следеће две и нешто деценије животни век ће нам просечно бити дужи за статистичких 3,7 година (садашњи просек је 76,2). У региону у овом погледу боље ће проћи житељи Босне и Херцеговине (+6,2), Хрватске (+5,2) и Македоније (+4,8), а слабије Црногорци (+2,6).

За свет у целини, пројектовано повећање очекиваног животног века је пет година: са садашњих 73,8 на 77,7 година у 2040.

Шпанци су иначе до почетка ове године имали најстаријег становника планете: Франциско Нуњез Оливера био је Гинисов рекордер дуговечности. Умро је у јануару, у 113. години. Док је био жив, хвалио се да свој дуги век може да захвали напорном раду, добрим генима, поврћу из сопствене баште – и свакоднев-ној чаши црвеног вина.

Том коктелу треба додати и чињеницу да Шпанија, према систематизацији коју је сачинила новинска агенција Блумберг, има један од најефикаснијих здравствених система у Европи, па и глобално: испред ње су само системи Хонгконга и Сингапура.

Ово истраживање је, међутим, имало скромнији обухват: скенирани су системи само 56 земаља, при чему су последња три места заузели по много чему тешко упоредиви Азербејџан, САД и Бугарска.

У Шпанији на здравство одлази 9,2 одсто БДП-а, што је трошак по глави становника од око 2.000 евра годишње.

Најскупли здравствени систем је амерички: однесе 18,8 одсто тамошњег БДП, или 8.100 долара по глави становника.

М. Бекин

ОБЕЛЕЖЕН ДАН УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НИША

Братимљење са пензионерима Крушевца

Свој дан, 10. октобар Удружење пензионера града Ниша обележило је и прославило дружењем са колегама из многих градова Србије. Свечано и весело прослављене су 72 године постојања и рада нишког удружења са жељом да наредни рођендан дочекају у добром здрављу и са већим пензијама.

Домаћин скупа, Властимир Гоцић, председник Удружења, пожелео је добродошлицу гостима. Милан Ковачевић из пензионерског удружења Но-

вог Сада рекао је да су овакве и сличне годишњице прилика за подсећање да је генерација најстаријих житеља прошла кроз многе тешкоће, али да је то генерација која се не предаје. Један од најгласнијих бораца за достојанствену старост и права пензионера, Милован Вучићевић из Савеза удружења пензионера југоисточне Србије подсетио је да велики број пензионера живи на граници егзистенције а да више од 270.000 њих прима пензију нижу од двадесет хиљада динара.

Посебан значај обележавању Дана пензионера града Ниша дало је потписивање Повеље о братимљењу са пензионерском организацијом Крушевца. Ово тим пре што их повезује сећање на изненада преминулог Миролуба Станковића Мику, који је пореклом из крушевачког краја а који је био председник нишког удружења више мандата и дао значајан допринос афирмацији пензионерске организације. Повељу су потписали председник нишких пенсионе-

ра Властимир Гоцић и Милоје Богићевић, председник пензионера из Крушевца. Потписујући повељу о братимљењу оба председника су се сагласила да ће сарадња бити од обостране користи и да се овакви сусрети, дружење и атмосфера дуго после препричавају.

Да су Нишлије добри домаћини, да знају да се веселе и да јужњачку енергију умеју да пренесу на сваког госта, показали су и овом приликом.

Љ. Глоговац

ПЕНЗИОНЕРИ ЈАГОДИНЕ ПРОСЛАВИЛИ СВОЈ ДАН

Пуно разлога за задовољство

У Клубу пензионера у Јагодини последње недеље септембра пензионери су свечано обележили 73 године рада и постојања Удружења које тренутно окупља око три хиљаде чланова. На

прослави су, поред пензионера, били и бројни званичници из градских институција и локалне самоуправе, којима су уручене захвалнице за успешну и плодотворну сарадњу. За свечани ручак и богату трпезу побринули су се спонзори и пријатељи Удружења, тако да је уз музику, песму и добро расположење празник обележен уз традиционално добро дружење.

Пензионери у Јагодини немају разлога за незадовољство. Напротив, овде се брине не само о стандарду и свакодневним потребама, већ и о одласку на излете, о рекреацији и забави.

Захваљујући разумевању локалне самоуправе пензионери Јагодине имају велике привилегије, истакао је председник Удружења Часлав Ђорђевић. Пенси-

онери из свих околних села (52) као и у самом граду имају бесплатан превоз, затим клубове у свим реновираним домовима културе, а сваке године 70 најстаријих

житеља борави по пет дана бесплатно у Грчкој. Такође, ту је и једнократна помоћ, као и други видови социјалних давања. Одлична сарадња остварује се и са Црвеним крстом, обезбеђена је и повољна набавка огрева, забаве два пута месечно, као и излети широм Србије. Пензионери имају свој Дом, који се уз помоћ локалне самоуправе реновира део по део.

Јагодински пензионери су учествовали на Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи, а није заборављен ни Међународни дан старијих – 1. октобар. У Дому пензионера у организацији Црвеног крста одржана је трибина под слоганом „Промовисање шампиона људских права старијих особа“.

А. Ђорић

ЛИКОВНА КОЛОНИЈА СИР ВОЈВОДИНЕ

Уметност изнад свега

Девета ликовна колонија Савеза инвалида рада Војводине недавно је одржана у просторијама ООИР Нови Сад.

Колонији су присуствовали Предраг Радовић, помоћник покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Станко Нимчевић, потпредседник СИР Србије, Стеван Радишић, потпредседник СИР Војводине, Милорад Поповић, председник ООИР Нови Сад, и чланови ООИР из Војводине.

Стана Свиларов, председница СИР Војводине, истакла је да на колонији стварају 23 сликара из Бачке, Баната и Срема, који већ годинама учествују на ликовним колонијама ООИР инвалида рада Војводине и Савеза.

Предраг Радовић је том приликом нагласио да ресорни Покрајински секретаријат улаже средства и напоре у побољшање положаја организација, савеза и удружења грађана на територији Војводине, и да ће се то наставити и у будуће. Уметници су насликали 25 слика и сви су добили захвалнице (на слици учесници колоније).

Драган Корћ

Допринос старијих заједници

Крајем септембра Регионална привредна комора Зајечар организовала је 7. Међународни сајам „Здраво – домаће – природно” са више од 200 излагача из Србије, Бугарске, Републике Српске, Словеније, Хрватске. Неколико чланица клуба за одрасла и старија лица „Златна јесен”, који делује у оквиру Центра за социјални рад у Зајечару, изложило је своје ручне радове на овом сајму. Реч је о уникатним предметима који негују нашу традицију и наслеђе, за чије стварање су труд и рад уложили управо чланице овог клуба. Циљ њиховог учешћа на сајму био је да се суграђани упознају са активностима које клуб пружа а то су дневна окупљања и дружење са вршњацима, затим дружење са децом различитог узраста кроз радионице, такмичења у забавним играма, излети, стручна предавања и едукације из здравствене заштите.

Штанд је био добро посећен, посебно су се интересовале старије Зајечарке које се баве ручним радом, па су се многе пону-

диле да волонтирају у радионицама и тако пренесу своје знање, вештину и искуство на млађе генерације, чиме се смањује социјална изолованост старијих суграђана и даје допринос међугенерациској сарадњи. Чланице клуба су на сајму реализовале и акцију прикупљања књига за своју библиотеку која је била веома успешна.

Наступ на сајму је допринео не само стварању нових контаката и сарадње, већ и томе да се сви подсети да су старији и даље продуктивни чланови друштва који доприносе заједници.

Чланице клуба су се поводом Дечје недеље, која се обележава прве недеље у октобру, дружиле са децом у вртићу „Здравац”, као и са децом ометеном у развоју из дневног боравка „Облутак”.

Клуб „Златна јесен” ове године обележава 34 године постојања, има око стотину чланова, а организује бројне активности у виду дружења, забавних игара, излета, радионица.

С. Марковић

КИКИНДА

Разведрили вршњаке

Чланови Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен” које делује у саставу Удружења пензионера кикиндске општине често посећују кориснике Геронтолошког центра у Кикинди. Неизоставно је гостовање поводом обележавања Међународног дана старијих особа. Током целог октобра одржавају се пригодни програми у највећој севернобанатској општини у знаку међугенерациске солидарности и сарадње.

Четрдесетак извођача из „Сунчане јесени” приредило је 4. октобра једносатни концерт и разведрило своје вршњаке смештене у Геронтолошком центру. Исто толико пензионера је 15. октобра поздрављено и у другом „прибежишту” – Дому за одрасле и старе „Мисерикордија” – Милосрђе (на слици). **С. С.**

ИЗБОРНА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА СВРЉИГ

Рад у интересу чланства

Средином октобра у Сврљигу је одржана изборна скупштина Удружења пензионера Сврљиг, на којој је изабрано ново руководство и утврђене смернице даљег рада. Скупштина је једногласно за председника и потпредседника удружења изабрала Миленка Петровића и Милију Николића, који су и до сада обављали те дужности. Изабрани су и Извршни и Надзорни одбор.

Миленко Петровић, стари – нови председник, члановима Скупштине удружења обратио се поруком да треба да се ради у интересу чланства јер у сврљигској општини живи око 4.700 пензионера свих категорија. Говорио је о организационим питањима, осигурању, снабдевачкој делатности, социјалним и здравственим проблемима, сарадњи са удружењима у окружењу, са локалном самоуправом и институцијама у општини. Нагласио је да пензионери воле да се друже, организују излете, посећују културне и спортске манифестације широм Србије.

У име локалне самоуправе Скупштини су присуствовали председница општине Јелена Трифуновић и њен помоћник Мирослав

Марковић. Председница је пензионерима пожелела добро здравље и дуг живот, уз пуно забаве и одмора. Пензионери имају и елана и мотива, казала је председница општине, па стога очекује још бољу сарадњу локалне самоуправе и пензионера.

На скупштини у Сврљигу Савез пензионера Србије представљао је члан Извршног одбора Милован Вучићевић, који је и председник Савеза удружења пензионера југоисточне Србије, председник Удружења пензионера Прокупља и Топличког округа. Он је на скупу говорио о социјално-економско статусу пензионера, посебно на југоистоку Србије, и затражио веће ангажовање и самих пензионера и друштвене заједнице на побољшању тог статуса. **С. Ђорђевић**

АРАНЂЕЛОВАЦ

Успешни спортисти

На једанаестој Олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи Удружење из Аранђеловца је наступило са две екипе. У генералном пласману прва екипа је била четврта а друга је узела шесто место. Освојена су четири пехара и 14 медаља.

Овакви успеси и континуитет у такмичењима резултат су добрих припрема и учешћа на неколико мини такмичења која су претходила самој Олимпијади. **М. М.**

ЧУКАРИЦА

Излети и дружења с мером

ООИР Чукарица јесење сунчане дане искористила је тако што је уприличила излет у Суботицу, Келебију и језеро Палић. Један „двоспратни“ аутобус је био премали да испуни жеље бројних чланова из Сремчице, Железника, Белих вода. Председник ове организације Обрад Тадић и координаторка Марија Ракас су већ уиграни тандем за које чланови имају само речи хвале, па је и ово путовање било одлично организовано.

Откривамо и део плана за наредну, 2019. годину. Како рече председник Обрад Тадић, припремају се атрактивна путовања за Грчку, Црну Гору, Врњачку Бању, Сокобању по веома повољним условима, на радост многих чланова ове бројне популације. **Н. О.**

БОР

Две дипломе са смотре пензионера

Удружење пензионера из Бора већ 19 година заредом активно учествује на Смотри културно-уметничког стваралаштва пензионера Борског и Зајечарског округа.

Ове године, 19. октобра, 11 удружења пензионера и инвалида рада такмичило се у староградским играма, фолклору, соло певању, певању у дуету, групи и хору, рецитовању и литерарном стваралаштву. Домаћин је било Удружење пензионера Књажевац. Свако удружење у свој град је понело понеку диплому, а борско удружење две – за староградске игре и литерарно стваралаштво.

Прошле године домаћин смотре био је Бор. Како каже председница Актива жена пензионера из Бора Јагода Стратиј, албум са фотографијама, који већ 19 година попуњава домаћин манифестације, остаје непроцењив докуменат о овим дружењима пензионера. **Ј. С.**

Радомир Гавриловић, Слободан Б. Пантић, Војислав Јаковљевић и Жарко Букумирић

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Шахисти други на олимпијади

На овогодишњој Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба шаховска екипа Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке освојила је друго место. У конкуренцији 41 шаховске екипе, са једним бодом мање од првопласираног, Паланчани су се окитили сребрном медаљом. Заслуге за овај до сада највећи успех од када се такмиче на олимпијади, припадају Радомиру Гавриловићу, Војиславу Јаковљевићу и Жарку Букумирићу.

Иначе, паланачки пензионери на олимпијади су имали две екипе које су учествовале у свим дисциплинама. **Сл. К.**

ЛЕСКОВАЦ

Више од пола века верности

Поводом Дана ослобођења Лесковца – 11. октобра, као и Међународног дана и месеца старијих особа, у Лесковцу је одржана колективна прослава „златне свадбе“. На овој јединственој породичној свечаности у лесковачком Дому пензионера окупило се тридесетак парова са брачним статусом дужим од 50 година.

„Најмлађи“ брачни пар имао је 51 годину брачног стажа а најстарији чак 64.

Најстарији брачни другови ове заједничке прославе били су Љубеновићи, Смиља и Станимир, рођени у селу Мајковац, у врлетима планине Радан. Венчали су се давне 1954. године, а данас имају пуну кућу наследника.

Музичко-поетска и фолклорна секција „Клуба пријатеља“ из лесковачког Удружења пензионера извела је за њих приредбу под називом „Златно вече за ваших 50 година верности и љубави“. Уз занимљив програм за памћење, сваки брачни пар је током пригодног коктела добио и лепе поклоне организатора.

Т. С.

БЕЛА ЦРКВА

Излети инвалида рада

Општинска организација инвалида рада Бела Црква организује за своје чланове излете, стручна предавања, едукацију из здравствене заштите, контроле крви и притиска, игранке, спортска такмичења, као и остале активности.

Тако су недавно организовали излет у Вршац. Двадесет чланова је том приликом посетило манастире Месић и Средиште, манифестацију „Грожђанбал“ и градске знаменитости.

Како каже Ружица Дојчиновић, председница ООИР Бела Црква, у наредном периоду у плану је и излет до манастира Баваниште и Гај.

Д. К.

КИКИНДА

Угостили инвалиде рада из Војводине

Поводом традиционалне манифестације „Дани лудаје“, Општинска организација инвалида рада Кикинде угостила је око 80 инвалида рада и других гостију из целе Војводине.

Како каже Свето Станишић, председник ООИР Кикинда, са пријатељима и гостима прошетали су градом, посетили градски трг где се одржавао део манифестације и показали им градске знаменитости. Након тога су наставили дружење уз музику, ручак и незаобилазну питу од лудаје.

Дружењу су присуствовали Станко Нимчевић, потпредседник СИР Србије, Стеван Радишић, потпредседник СИР Војводине, Никола Лукач, начелник Севернобанатског округа, као и Миодраг Булајић, члан Градског већа Кикинде.

Д. К.

Свето Станишић
(у средини) са гостима

ЛЕБАНЕ

Стари нису заборављени

Црвени крст из Лебана, у сарадњи са Патронажном службом Дома здравља, поводом Међународног дана старијих особа, спровео је акцију мерења крвног притиска и шећера у крви. Акција је одржана у просторијама Удружења пензионера Лебана (на слици).

Медицинске сестре које раде у Патронажној служби Дома здравља у Лебану кажу да су организовањем ове акције желели да ставе до знања да старије особе нису заборављене и да су веома битна категорија у друштву.

Поред провере притиска и нивоа шећера у крви, старији су могли да добију и савете како да што дуже остану здрави.

Д. К.

Смештај у дом и исплата пензије

? М. В., Шабац: Однедавно сам смештена у дом за стара лица. На који начин да регулишем исплату пензије?

Одговор: За пензионере који су смештени у дом за стара лица, без обзира на то да ли је у питању државни или приватни дом, Фонд је омогућио исплату пензија на рачун те установе при чему не постоје никакви трошкови исплате. Да би се пензија уплаћивала на рачун те установе потребно је да се филијали ПИО која врши исплату достави решење о смештају у установу или уговор о смештају, са инструкцијама о уплатном рачуну. Документацију може доставити и установа уз сагласност пензионера.

Право на рад инвалидских пензионера

? Р. Ђ., Прокупље: За заступника удружења, сходно члану 23 Закона о удружењима грађана, може бити одређено само пословно способно физичко лице.

Наше питање је да ли као заступник удружења пензионера може да ради инвалидски пензионер, на привременим и повременим пословима, и, ако може, колико дуго у једној календарској години.

Одговор: Корисник инвалидске пензије који закључи уговор о делу или обавља привремене и повремене послове, неће се изводити на поновну оцену радне способности, нити ће му се обустављати исплата инвалидске пензије. Ова врста радног ангажовања није ограничена Законом о ПИО. За додатне информације о трајању привремених и повремених послова обратите се Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Смрт пре доношења решења о пензионисању

? В. М., Ћићевац: Мој муж је 6. септембра 2018. године испунио услов за старосну пензију са 35 година радног стажа и 65 година живота. Захтев за пензију поднео је 16. септембра 2018. године. Нажалост, 28. 9. 2018. године је преминуо а до тада није добио решење о пензији. Има ли породица право на пензију која му припада од дана испуњења услова за пензионисање, као и право на наплату погребних трошкова, с обзиром на то да је у тренутку смрти практично био пензионер пошто је испунио услов за пензионисање и поднео захтев пре смрти?

Да ли као супруга имам нека права и коме да се обратим за њихово остварење.

Одговор: Вашем мужу ће бити утврђено право на старосну пензију од дана испуњења услова, односно од 6. 9. 2018. године (ако је са тим даном навршио 65 година живота), а под условом да му је престало осигурање. Доспели неисплаћени износи пензије до дана смрти биће исплаћени законским наследницима одређеним оставинским решењем. По добијању решења о утврђивању права на старосну пензију, лице које је сносило трошкове сахране мо-

же поднети захтев за накнаду тих трошкова, уз који мора бити приложен рачун о трошковима у оригиналу.

Уколико испуњавате законске услове, да сте ван осигурања, да сте били у брачној заједници и да имате навршене 53 године живота, имате право на породичну пензију. Удова која до смрти брачног друга није навршила 53 године живота, али је навршила 45 година живота, стиче право на породичну пензију када наврши 53 године живота.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Обрачун пензије

? Л. П., Крагујевац: Није ми најјасније како се израчунавају лични и општи бод, односно како се долази до коначног износа пензије.

Одговор: Пензијски стаж осигураника се множи са годишњим личним коефицијентом, који представља однос укупне зараде за сваку календарску годину и просечне годишње за-

раде у Републици за ту годину. Тако добијени лични бодови се множе са општим бодом, који тренутно износи 772,31 динар и усклађује се на исти начин као и пензија.

Породична пензија по смрти оба родитеља

? М. К., Нови Сад: Недавно сте опширно писали о породичној пензији. Када је реч о пензији деце без оба родитеља, наводите да обједињена пензија од оба родитеља не може прећи највиши износ пензије утврђене у складу са законом. Колики је тај износ сада? Најлепше захваљујем на одговору.

Одговор: У случају када се породична пензија по смрти оба родитеља одређује као једна пензија, износ не може прећи највиши износ пензије, утврђен у складу са Законом тј. 132.065,01 динар. У таквој ситуацији потребно је да се поднесе захтев за породичну пензију уз који се прилаже копија решења којим је утврђено

право на породичну пензију по смрти једног родитеља. Захтев са наведеном документацијом подноси се филијали која врши исплату пензије. У поступку који се спроводи по поднетом захтеву, након што се утврди да су услови испуњени, доноси се ново решење којим се утврђује обједињени износ породичне пензије по смрти оба родитеља.

Породична пензија и запослење

? Б. Д., Београд: Моја сестра има 64 године. Остварила је право на старосну пензију, али определила се за породичну пензију после мужевљеве смрти пошто је била повољнија. Будући да јој је пензија 18.000 динара, има потребу за допунским радом. Прочитале смо да породични и инвалидски пензионери не би смели да реде јер им се може одузети пензија па нас занима има ли она право да ради.

Одговор: Ако се корисник породичне пензије запосли обуставља му се исплата породичне пензије. Исплата се обуставља са даном почетка запослења, тј. са даном пријаве на осигурање. Кориснику породичне пензије кад се запосли не престаје право на породичну пензију, него се само обуставља исплата пензије.

Корисницима породичне пензије који обављају послове по уговору о делу, ауторском уговору и сл. не обуставља се исплата пензије, под условом да износ остварене уговорене накнаде на месечном нивоу буде нижи од износа најниже основице у осигурању запослених, важеће у моменту уплате доприноса.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ЈЕДНА ЧУЛНА ОСЕЋАЈНОСТ	ЛЕПО ДИВНО	ДЕЛОВИ КЊИГЕ	ОГЛАШАВАЊЕ, АНОНСА	ВРСТА ЛИЈАША	НАМЕРАВАТИ	КУХИЊСКИ ПРИБОР (МН.)
ЕЛЕКТРО УРЕЂАЈ							
ПЛАНИНА У СЛОВЕНИЈИ							
БИЉКА							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ							
ПОДНОСИТИ							
БРЗО ГАЈЕЊЕ СТОКЕ				28. И 10. СЛОВО КОМПОЗ. СТЕВАН			РАДНИК ИЗРАДЕ АЛАТА
ОЗНАКА ЗА ВОЛТ		ГРАД У СУДАНУ БИСТАР ПОТОК					
ЕКОНОМСКИ БИРО (СКР.)			ГРАД У РУСИЈИ ИМЕ ГЛУМ. МОНТИЈЕЛ				
ОГРЛИЦА						ОЗНАКА ЗА АЛТ СТАНОВН. КИНЕ	
НАНОС ОД ОТАПАЊА ГЛЕЧЕРА					КИЛОТОНА (СКР.) ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА		
ГУСТА ПАМУЧНА ТКАНИНА							
УСИЋАВАТИ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИМЕ ГЛУМИЦЕ РИМЕ АПС, ЗАТВОР				ИНИЦИЈАЛИ ЧЕХОВА РЕКА У СРБИЈИ		
БАГРЕМ (ЛАТ.)							
СИМБОЛ ФОСФОРА		ДОБРИ ДУХ ИЗ НОРВЕШК. ЛЕГЕНДИ	ГРАД У ИТАЛИЈИ	ЛУКА У ЦР. ГОРИ ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ			
СТАРИЈА МУШКА ОСОБА							ЈЕДНОЦИФ. БРОЈ
ИМЕ АМЕРИЧ. ПИСЦА МИЛЛЕРА						ОЗНАКА НЕМАЧКЕ УЗВИК ВЕСЕЉА	
ДРАМА ХЕНРИКА ИБЗЕНА					АВЕНИЈА (СКР.) ОЗНАКА ШПАНИЈЕ		
НОВИ РЕД У ПИСАЊУ							

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3	⊗						
4		⊗			⊗		
5			⊗			⊗	
6							
7							
8							⊗
9							
10							
11			⊗	⊗			
12						⊗	
13		⊗			⊗		
14							

ВОДОРАВНО: 1. Споредна грана, 2. Врелост, врућина, 3. Циглар, 4. Хемијски симбол за азот – Аероклуб (скр.) – Иницијали сликара Аралице, 5. Име глумца Паћина – Повратна заменица – Међународна ознака Белгије, 6. Повећати се у висину, 7. Римски брежуљак, 8. Велика птица грабљивица, 9. Остајање, неодлазак, 10. Старо време, антика, 11. Хемијски симбол за тантал – Невоља, беда, 12. Град у југоисточном делу Кеније - Хемијски симбол за уран, 13. Хемијски симбол за тритијум – Аутомобилска ознака Суботице – Прво и четрнаесто слово азбуке, 14. Сплетка, трач.

УСПРАВНО: 1. Иницијали америчког глумца Велса – Учинити некеме неку пакост, 2. Највећи део, главнина (лат.) – Забрана лова дивљих животиња – Ознака за непер, 3. Индустриска биљка – Приход од непокретног имања, који се добија без свог рада – Немачки филозоф, Георг, 4. Име руског писца Пушкина – Индустриска област у Немачкој, 5. Име глумца Нолта – Једна европска држава – Ознака за исток, 6. Новац у Предњој Индији – Главни град Албаније – Хемијски симбол за сребро, 7. Врста ватреног оружја кратке цеви – Вишегодишња зељаста биљка из породице уснатица.

АНАГРАМ

**УМ, ТЕН
И РОЛА...**

красе ову лепу италијанску глумицу.

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: склопка, Триглав, раслина, асатин, сносити, тов, чи, в, Имаса, еб, Орел, ниска, а, осар, кт, страмин, трињити, Ита, ач, акација, п, бар, старач, Артур, р, Нора, ав, алинеја. **УКРШТЕНЕ РЕЧИ:** ортанак, врелина, опекар, н, ак, са, Ал, се, б, пораст, Авентин, кондор, останак, старина, та, јад, Ијара, у, т, су, аь, интрига. **АНАГРАМ:** Орнела Мути.

Да ли сте знали ...

– да је први југословенски сајам књига одржан 1956. године на Загребачком велесајму под покровитељством председника Јосипа Броза Тита? Присуствовали су најзначајнији књижевници земље, међу којима и Иво Андрић и Мирослав Крлежа. Изложено је око 12.000 књига свих југословенских издавача, али и издавача из света.

– да је наредне, 1957. године, сајам пресељен у Београд, где је завршена изградња модерног сајмишта? Књиге је изложило око 60 домаћих и 36 страних издавача из 16 држава Европе, Америке и Азије. Договорено је да Међународни сајам књига прати каталог и да траје шест дана. Сајам је одржан крајем октобра у Хали III Београдског сајма.

– да Међународни сајам књига у Београду из године у годину окупља све већи број издавача из бивше Југославије и целог света, тако да је после сајмова у Франкфурту и Варшави, постао највеће стециште издавачких посленика? Некада се сатима чекало у реду да Иво Андрић и Бранко Ћопић потпишу књиге посетиоцима Сајма, а то је и данас најпосећенија културна манифестација у нашој земљи.

– да су 11. новембра 1918. године у Француској, у специјалном вагону маршала Фердинанда Фоша, силе Антанте потписале примирје са Немачком и тиме окончале Први светски рат? Тај дан се обележава као Дан примирја у свим земљама које су потписале споразум. Дан примирја у Првом светском рату – 11. новембар државни је празник и у Републици Србији. Наталијина рамонда, нежни бледољубичасти цвет, одлуком Владе Србије од 2012. године симбол је којим обележавамо Дан примирја.

– да је прва жртва у Првом светском рату у Србији био један ше-снаестогодишњак? Душан Ђоновић био је чиновник Железничке дирекције и четник у чети војводе Јована Бабунског. Истог дана када је објављен рат, почео је и напад на Београд. Пошто су Сава и Дунав били граница, српска војска је оборила стари железнички мост како Аустроугари не би могли да дођу копном. Управо тада, пале су прве жртве. Са српске стране погинуо је млади Душан, док се са мађарске стране у води утопио Иштван Балокси.

Молим за реч

Не бавим се политиком. Али, она се бави мноме.

Средили смо полну равноправност. Тачно знамо где се налази северни а где јужни пол.

СТИЖУ НАМ И ТУРСКЕ БАНКЕ. ДАВАЋЕ КРЕДИТЕ НА 500 ГОДИНА.

Мој поштар носи само пензије. Лекар му забранио да носи тешко.

РАДУЈЕМ СЕ ПОВЕЋАЊУ ПЕНЗИЈЕ. А ТЕК ОВИ ИЗ МОЈЕ САМОПОСЛУГЕ!

Постао сам неповерљив. Ни сам са собом не говорим.

И КАД ПОМЕРИМО СКАЗАЉКЕ НА САТУ КОД МЕНЕ ЈЕ МИНУТ ДО 12.

Врапци у Београду добили кућице, али сад траже и централно грејање.

НЕ СПАВАМ. АЛИ, НИКАКО ДА ПОСТИГНЕМ УСПЕХ ПРЕКО НОЋИ.

Ускоро ће работи радити уместо људи. Тек тада ће бити подмазивања.

Дејан Патаковић

Лековите мисли

ШТА ВРЕДИ ШТО САМ СПРЕМИО БУРЕ ЗА КУПУС КАД САМ У ЧАБРУ!

Да бих уштедео на зимници, преспавао сам, као медвед, зиму.

ПЕНЗИОНЕРИ СУ ЗА НАКУПЦЕ СИТНА БОРАНИЈА.

Не могу да пуним паприке. Немам –пун новчаник.

„БЕНСЕДИН“ УЗИМАМ И ПРЕ И ПОСЛЕ ПИЈАЦЕ.

Зимница ми је као кора од банане. На њу се увек оклизнем.

Душан Старчевић

Узроци и скривалице

Зима није гладна, ако свекрва дода коју теглу.

ПОВЕЋАВА СЕ ПЕНЗИЈА, ЕТО ПРИЛИКЕ ЗА НОВИ КРЕДИТ.

Они који су залутали, на време су сазнали докле су стигли.

ОШТАР ЈЕЗИК НЕ ТРПИ ТУПЕ МИСЛИ.

Не прија души све оно што се новцем купи.

ТРПЊА ЈАЧА. ИПАК, ЈА БИХ РАДИЈЕ ОСТАО НЕЈАК.

Узроци се играју скривалица.

Милијан Деспотовић

Боље сутра

НУДЕ НАМ ИЗЛАЗ, А МИ ТЕК УШЛИ.

Нисмо баш сити свега, али пијаних је много.

ДОШАО ЈЕ НА ВРЕМЕ, АЛИ И ТО ЈЕ БИЛО ДОЦКАН.

Кажу да ће доћи боље сутра, али данас никако да прође.

Милица Чулић

Менталитет

Све промене су тако прилагођене нашем менталитету да се њима ништа не мења.

НАЈСРЕЊНИЈИ САМ КАД НИСАМ НЕСРЕЊАН.

Све се окренуло наопачке. Једино празноглави не могу да дубе на глави.

МЛАТИМО ПРАЗНУ СЛАМУ. НЕ ПРУЖА НИКАКАВ ОТПОР.

Упућени смо једни на друге. Беспућем.

СУЖЊИ КОЈЕ МОРИ ГЛАД ПРЕЗИРУ ЦЕО СВЕТ.

Изашла сам на видело. Враћам се одмах. Потпис: Истина

ЛАКО ЈЕ МЕДИЈСКОМ МРАКУ ДА ВЛАДА. НЕ ВИДИ ГА НИКО.

Упао сам у лоше друштво, а испао будала.

ЧИМ МРДНЕМ ИЗ РОДНОГ МЕСТА, ОСЕЋАМ СЕ КАО ТУРИСТА.

Сила бога не моли. Била би то њена прекомерна употреба.

Милан Миливојевић